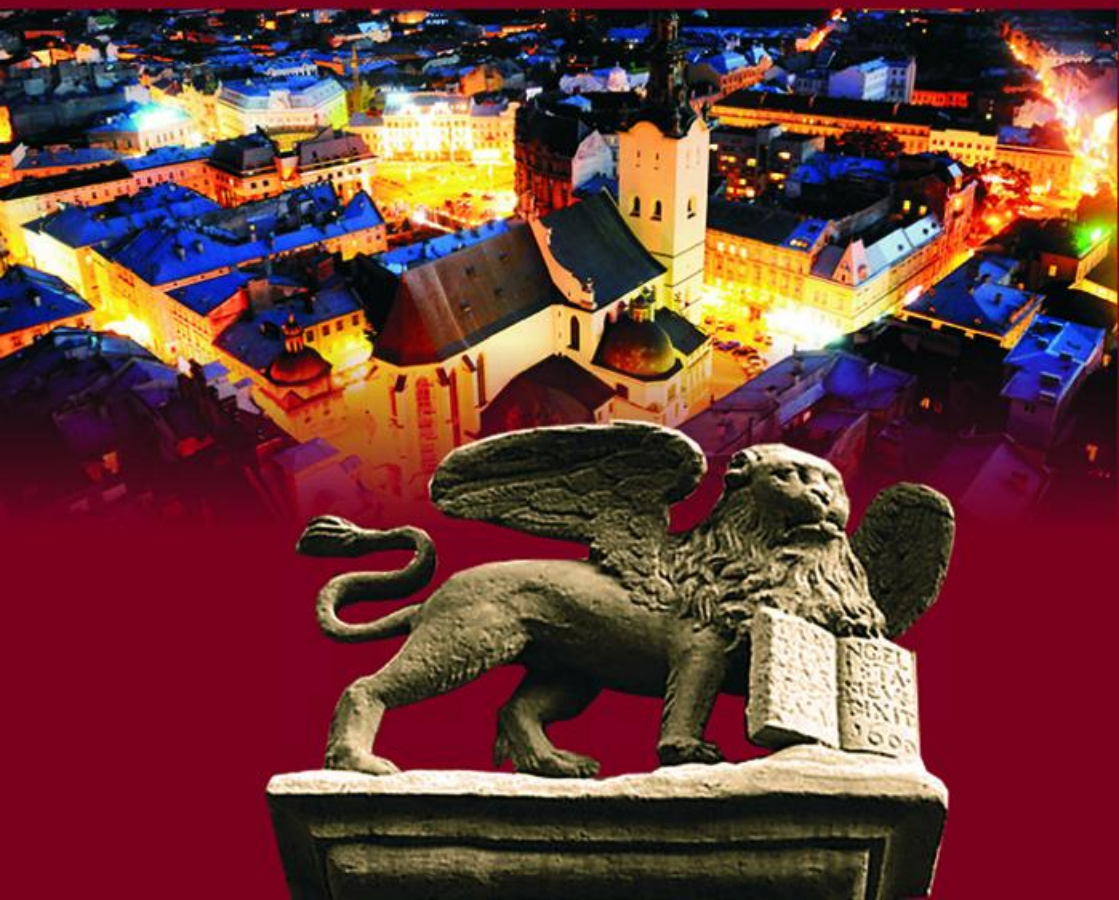

Сергій Шелковий

Лєвова ДОЛЯ

поезії

Сергій Шелковий

Лєвова доля

*поезії,
поетичні переклади*

УДК 82
Ш43

Оформлення автора

Шелковий С. К.

Ш43   Лєвова доля / поезії, вступна стаття, переклади — С. К. Шелкового. — Харків: ТОВ «Видавництво „Права людини“», 2017. — 168 с.
ISBN 978-617-7391-08-0.

Нова збірка поезій відомого поета Сергія Шелкового, автора багатьох книг і лауреата кількох літературних премій, — це роздуми митця про Україну та Європу, про Львів український і Львів європейський.

Рідне місто поета, величне місто Лева, стає для нього символом плідної взаємодії багатьох культур упродовж сторіч і водночас символом духовного розвитку та зміцнення нової, довгоочікуваної і вистражданої, України.

УДК 82

ISBN 978-617-7391-08-0

© Шелковий С. К., поезії, вступна стаття, переклади, 2017

Сергій Шелковий

Лєвова ДОЛЯ

*поезії,
поетичні переклади*

Харків
ПРАВА ЛЮДИНИ
2017

ПРО РІДНЕ МІСТО, ПРО ЛЕВОВУ ДОЛЮ

Так, життя, доля... Довге та багатовимірне відлуння почуттів та розмислів, задумів та вчинків, сподівань та сумнівів. А перші звуки тієї довгої і, здається, ще досі невичерпаної пісні-долі пролунали саме тут, у неповторному за всіма ознаками Львові. І того першого звуку із загального багатпланового клавіру, звичайно ж, мені ніколи не забути та й не відсунути тієї камертонної ноти на якісь необов'язкові задні плани.

Бо пам'ять у мене, дяка Богові, завжди була і залишається доброю — і чіпкою, і надійною, і яскраво кольоровою. Бо кожна з великих промов починається зі свого власного, — мало-го, ледь чутного, але неповторного, — початкового «А»...

Спасибі, що у схемі випадковій,
з фантазії Господньої руки,
я справді був народжений у Львові
в червоно-сірі бісові роки.
І два мільйони з голоду сконали
у сорок сьомім. Пильний більшовик
тримав ствола. І всі живі ховали
у дупу покалічений язик.

Без молока та майже без надії,
мов левеня у колі ста вовків,
в тім давнім липні розліпив я вії
і до нестями жити захотів.
Церкви мовчали, табори й вокзали.
Та в Божім серці сльози і слова
мене — немов чекали! — зустрічали.
І видихнув я їм назустріч: «А-а-а!»

Попри всю символність філософського, історичного і культурового поняття «Львів» у моєму сьогоднішньому

саморозумінні та самовідчутті, відносини мої зі Львовом у часі, у життєвому та духовному просторі склалися досить незвичайно за своєю неритмічністю та навіть рідкісною прихливістю.

І хоч якими не були б подальші обставини моєї біографії, але ж пісенного слова, тим паче слова найпершого, ніхто і ніщо не в змозі вже приглушити. Отож завжди важливим і навіть багатообіцяючим для мене залишався той факт, що в далекому вже сьогодні липні 1947-го року народився я, номінальний харків'янин, саме у славетному місті Львові, за тисячу кілометрів від слобожанських левад та пагорбів. І якщо додавати до цього факту кілька слів передісторії, то треба згадати, що, мабуть, не випадково сузір'я на небі, для котрих будь-які наші земні відстані — майже ніщо, розташувалися в середині того липня 47-го року таким чином, що моя двадцятидворічна на той час мати Валентина Шелкова здолала тисячу кілометрів від Харкова до Львова саме для того, щоб мене народити. Так, події відбувалися у нас із нею того літа доволі швидко, бо ще тільки трьома місяцями раніше вона, студентка Харківського електротехнічного інституту, мала своє дівоче прізвище — Денисова. Тут, у старому центрі міста Лева, на охайній і непересічно забудованій вулиці Кутузова, починаючи з 1946-го року, вже мешкала її мати і моя бабуся Ольга Іллівна, уроджена Гаркуша, разом зі своїм молодшим сином Валерієм.

Роки евакуації під час війни старша із сестер Гаркуш Ганна і наступна за нею віком Ольга якось пережили та несолоно переживали в узбецькому Самарканді разом із трьома своїми дітьми. Діти Ольги, чоловік якої, прокурор за фахом, загинув під Сталінградом у 42-му році, Валентина та Валерій, 25-го та 39-го років народження, вже мали невдовзі, за два роки по війні, стати, самі про те не здогадуючись, моєю матір'ю та дядьком. А сина Ганни Гаркуші-Замудрякової звали Борисом, і був він однолітком свого кузена Валерія. Власне кажучи, це саме Борисів батько, Леонід Замудряков, досвідчений

фахівець, отримав у 45-му році, разом із посадою головного бухгалтера поважного львівського спиртотресту, трикімнатну квартиру на другому поверсі будинку числом 78 по вулиці Кутузова.

Баба Оля з Валерієм спочатку повернулися із Самарканда до рідної станції Долинської на Кіровоградщині, де мешкала бабусина мати Мотрона Дмитрівна Гаркуша, до заміжжя орловська блакитноока Кулешова, спритна та енергійна жінка, що спромоглася попри скрутні часи народити, підняти на ноги і вивести в люди п'ятьох дітей. Наймолодшим, слідом за чотирма доньками, був її син Володимир Ілліч Гаркуша, майбутній авіаційний генерал та київський мешканець. У січні 46-го року Валерію вже виповнилося сім років, і, звичайно, навчання у Львові здавалося і для сина, і для матері більш привабливим, аніж у Долинській. Це й стало головним поштовхом до їхнього переїзду у Львів, до Ольжиної сестри Ганни. Благо, що три кімнати львівської бухгалтерської квартири на Кутузова дозволяли сестрам із синами-однолітками жити без тісняви та ще й долати у взаємодопомозі скрутні й напівголодні повоєнні часи.

Львівська вулиця, на якій судилося провести мені найперші дні свого життя, у польські часи мала ім'я польського ж, звичайно, маршала Тарновського, потім за «Союзу нерушного» писалася Кутузівською, — із московським та бородінським акцентом, — і, нарешті, в роки незалежності України отримала сьогоднішню назву — українського генерала Тарнавського. Здається, що внаслідок цього потрійного топонімічного зигзагу в останній її назві змінилася лише одна літера у порівнянні з назвою першою. Майже той самий зигзаг, але вже на натуральній місцевості, демонструє моя рідна вулиця, коли сьогодні, вже у році 2016-ім, я знову проходжу вздовж неї, починаючи знизу, від Зеленої, від самого центру з Ринком та ратушею. До речі, довідники називають вулицю генерала Тарнавського другою у Львові за кількістю архітектурних пам'яток.

Десь на третині своєї довжини моя альма-вулиця робить напівповорот-напівгачок, нібито фліртуючи із вулицею Лева Толстого, і тягнеться далі вже своєю нагірною другою частиною. Власне тут, на початку нагірної частини, і міститься будинок числом 78, що давав мені перший життєвий притулок, той самий будинок, з яким мені випало побачитися ізнов тільки багатьма роками пізніше.

...Семь раз по семь отстрекотали годы —
я не был здесь почти полсотни лет,
и позабылась полуявь прихода,
лишь смутно брезжит повивальный свет.
Лишь брызжет тот же, прежний, зной июля
на патину шатров и куполов,
и камни, что средь зелени вздремнули,
во сне лепечут мой месяцеслов.
И узнаю я в нраве глыб старинных
свой навек — в неподатливости жить
и страсть свою — в земных увязнув глинах,
но не отрекшись, с небом говорить.
И, кажется, я — свой в сём Вавилоне,
что многоцветен и многоедин. —
В монашеском дерюжном балахоне
мы нежим Книгу, град мой, господин!..

Так, саме так — «Здається, свій я в цьому Вавилоні...», у Львові, у Лембергу, у Леополісі, і повернення до незабутого рідного красномовного каміння, до власних початкових координат, рано чи пізно, обв'язково мало відбутися. Але до нього по ходу цих, хай і коротеньких, спогадів ще досить далеко. Тоді, у липні 47-го, моя мати ледь не загинула під час пологів. Вибрався я на Божий світ дуже тяжко і народився, як розповідали львівські родичі-свідки, з двома головами. Тобто над тім'ям немовляти здійсалося величезне сферичне здуття завбільшки з другу голову — гематома від пологових ударів, від моїх відчайдушних спроб пробитися у непривітний зов-

нішній світ. На додаток до цього, грудного молока у матері для мене так і не з'явилося, і після двох місяців сумнівного прокорму у Львові я був «депортований» до Кіровоградчини, до станції Долинської.

Там принаймні хазяйнувала моя прабабця Мотрона Дмитрівна тримала рятівницю-козу, яка справно і надійно годувалася долинськими бур'янами, а тому відповідно й доїлася щодобово — хоча би на кухоль-два молока. Судячи з єдиної світлини, на яку мені вдалося мимохідь поглянути, але яка потім, на жаль, зникла, на долинському козячому молоці народжена у Львові дитина справді вилюднила. І її не дуже привітне обличчя з настирно-задумливим поглядом прикрасилося двома округлими, тугими і, сказати б, досить життєздатними щоками. А й справді — ще багато чого мало бути у тієї дитини попереду... Ось тільки невеликий перелік моїх ранніх маршрутів на траєкторії первинного виживання, взятий з віршів уже 90-х років, часів мого нового повернення до Львова:

Вдоволь спето неверных слов,
вволю выпито жгучей дряни,
на майдане пяти углов
меж фасадами стёрлись грани.
Полдень лета звенел от жал —
сатанели от зноя осы,
и пшеничный запах влетал
в ноздри улиц с погоста-покоса.

Длился месяц стрижиных крыл,
окликал лепестками ало.
Ни за что я июль любил,
прикусив на ладони жало, —
лишь за случай добра и зла,
за тот час, когда в смерч-полове
мама с криком меня родила
в австрияцком и польском Львовe.

Конь под маршалом гнулся, дюж,
сокол сталинский зло был молод,
и ещё миллионом душ
под завязку ужрался голод.
И в погибельном 47-ом,
подле Сяна спасаясь от Дона,
огласил я псалмом роддом
в день Пречистой Казанской иконы.

Там пылало лето из лет,
над Юрой раскаляя кровлю,
где пробился я в зной на свет,
закипевшей измазан кровью...
Клят волчиной, облаян лисой,
в захоlustье бесхлебья-лета
вскормлен был я чужой козой
подле града Елизаветы,
чтобы склон, где Булыжный Брод
жижу пьёт на похмел из Лугани,
освежил бы навек мне рот
дикой ягодой иносказанья,
чтобы нёс я в губах имена
городов и родимых кладбищ
по земле, где весна хмельна
без вина над камнями капищ...

Пятьдесят обмелело рек,
пять морей в океан сбегало.
Не убий меня, мил-человек, —
из-под кожи выдерну жало,
и врачуют мне дух и длань:
спелый луг материнства-млека,
ветки Льва, Лизаветы, Лугань —
вся душистая Тмутаракань,
не увядшая за полвека...

Вдивляючись у дві свої ранні світлини сорок сьомого року, зроблені вже в Харкові, зовсім нещодавно і неочікувано для себе я виявив на звороті фоток пам'ятні позначки, залишені батьківським надзвичайно чітким, так званим креслярським, шрифтом за допомогою патріархальних уже сьогодні рідких фіолетових чорнил: «Цьому чоловікові 5 місяців. Фотографувався в день від'їзду на свою батьківщину в місто Львів. 21 грудня 1947 року, м. Харків». Отже, за першою моєю, липневою, зустріччю зі Львовом у тому ж 47-му році відбулося ще й друге наше з ним побачення у грудні, яке тривало до початку вже 48-го року. Тобто і перше у моєму житті Новоріччя теж виявилось львівським. Сподіваюся, що тоді на чарівне місто Лева сипався з неба легкий святковий сніжок, а не панувала на його вулицях і площах темно-волога «лондонська» погода, така нерідка зараз у Львові, в часи новітніх технологій та невинного і тотального псування клімату.

Взагалі, Львів безумовно й досі залишається для мене святковим містом. Інакше і не може бути для людини, що присвятила своє життя літературі, і ні, не римам, сподіваюся, а самій музиці, самому чаклунству поетичного ремесла. Тут, на вулицях Львова, куди останні років п'ятнадцять я приїжджаю щорічно, інколи й по декілька разів на рік, завжди відбуваються в мене святкові зустрічі зі світовою історією і культурою, з живими тінями тих великих українців, поляків, австрійців, євреїв, вірмен, греків, італійців, які вибудовували вічне місто і його світову славу. Тут у повітрі чути як музику сина великого Моцарта — Франца Ксавера, що жив і писав клавіри три десятки років у Львові, так і чарівну співочу зажуру Володимира Івасюка. Тут озиваються і у прозі, у і поетичному слові душі Івана Франка і Адама Міцкевича, Леопольда Захер-Мазоха і Станіслава Лема, Богдана-Ігоря Антонича, Збігнева Герберта та Дмитра Павличка.

Соляріс славний, Лем, і Єжі Лец
обидва народилися у Львові.

І не було вже більшої любові
двох філософських левових сердець,
ніж місто їх...

Тут місто Лева — географічне серце Європи, одне з найчутливіших і найгарячіших сердець європейської культури в її історичному і сучасному плині. Тут розмаїття різних культурних спадщин, мовних просторів, художніх і музичних пластик. Тут — моє рідне місто, з яким ані на хвилину не переривається в мене дружня розмова — чи то на відстані, чи то при наших радісних нових зустрічах.

Ось тільки один з недавніх прикладів нашого творчого діалогу. У липні 2015 року, під час мого чергового літнього приїзду у Львів, я звичним за останні роки маршрутом простував від помпезної будівлі залізничного вокзалу до старого центру міста вздовж уже розігрітої ранковим сонцем Городоцької вулиці. Тоді на фасаді будинку числом 50 я й угледів уперше меморіальну дошку, присвячену видатному українському поетові-лірикові Богдану-Ігорю Антоничу, який мешкав у Львові декілька років саме за цією адресою. Антонич дуже рано пішов із життя тут же, у Львові, ще двадцятисемірічним, як і, наприклад, Михайло Лермонтов чи класик німецької поезії ХХ сторіччя Георг Тракл. І ось тут, у ту ранкову львівську хвилину, при спогаді про Георга Тракля, поезія якого вже стала мені цікавою і близькою за останні роки, я подумав про те, що Городоцька, уздовж якої я неквапливо спускався зараз у передчутті своєї нової зустрічі зі Старим містом, з кам'яним серцем рідного Львова, певно, пов'язує мене якимось додатковим метафізичним пунктиром із Траклем. Бо саме ця Городоцька вулиця, якщо піднятися нею вгору і продовжити шлях на захід, приведе невдовзі до того самого галичанського Городка-Продека, в якому першою спробою самогубства вже підвів ризику під своїм коротким життям великий європейський поет Георг Тракл. Тоді ж, у липні 2015-го року, я написав вірша «Три квітки» — про ту мою львівську зустріч із Анто-

ничем і Траклем, про дух поезії і терпкий запах історії, що живуть у самім повітрі вулиць мого Львова:

На Городоцькій вулиці
у Львові,
в будинку 50, гніздечку тітки,
Антонича-поета промайнуло
стрімке, — Богдана-Ігоря, — життя.
І в двадцять сім Господь узяв до себе
на небо того лемка чарівного,
співочого карпатського Орфея,
немов від куль близького вже нашестя
дитину прикриваючи грудьми,
напередодні другої навали
найзлішого, здається, зі століть...

На Городоцькій,
що веде зі Львова
до Городка, до Гродека — повз вежі
помпезного святилища Ельжбети
та повз вокзал, високий, мов вокал...

В тім Гродеку ще одного поета,
мов у хвилину відчаю та болю
у серце поцілованого Богом,
я знав колись.

Також у двадцять сім
скінчилося життя Георга Тракля,
що з пам'ятного Зальцбурга походив, —
вмістивши чеха, німця та мадяра
у кіновар отруєної крові, —
скінчилося при санітарній роті
від білого, мов янгол, кокаїну
і трупів чотирнадцятого року
у найчорнішим, певне, зі століть...

Отут, у Городку, на себе руки
він і наклав, і карком круків Краків

його зустрів, аби уже постфактум
чорнилом записати як мерця.
Ні осінь не змінилася з лиця,
ні копачі могили, змерзлі й грубі...
О, знову тричі трійка, три у кубі! —
Як мовлять зараз, знакове число,
яке і Лермонтова повело
з'ясовувать з Мартиновим стосунки,
ще за часів царя-панька Миколи,
попід горою синьою Машук...

А тут, де палісад на Городоцькій,
вино з троянди п'є яскравий жук,
тут, де плекає літо свої квіти.
Дивлюсь на незбагненне це створіння
а він, смарагд-прибулець, ще й злітає
в липневе і таке безкрає небо!
Дивлюсь і відчую, що напевне
живуть іще дива на цій землі.
Отож три свіжозрізані троянди
у кришталеве скло, в холодну воду
поставлю я сьогодні — три червоні,
тривожні, мов метафори у Тракля,
три запашні, як Ігоря пісні.
Хай дихають три досконалі квітки,
три невагомих потойбічних серця
ще день чи два — приречені й живі...

На початку 2017 року вийшла у світ книга «У білого янгола» — збірка моїх поетичних перекладів з німецької мови потужної і пристрасної лірики Райнера Марії Рільке, Георга Тракля і ще кількох поетів Німеччини та Австрії початку ХХ сторіччя. У квітні цього ж року я мав змогу презентувати цю книгу в Інституті славістики Дрезденського університету. Так відлуння моїх львівських роздумів і зустрічей пролунало ще в одному славетному місті — величному саксонському

Дрездені, де живе чимало моїх друзів і де не раз доводилося мені виступати з віршами та есеями.

Останніми роками доводиться мені згадувати рідний Львів і в Чехії на щорічному фестивалі «Дні поезії в Броумові», і в Польщі, у Вроцлаві та в Поляниці Здруй, де проходить свято поезії «Поети без кордонів». І згадую я своє місто на цих творчих зустрічах разом із польськими поетами Анджеєм Бартинським, Франтішеком Хабером, Антонієм Матушкевичем, які теж народилися у Львові в тридцяті та сорокові роки і теж по-синовньому відчують це неповторне місто початком свого життя. Франек Хабер навіть присвятив своєму Львову розлогу та щедро ілюстровану книгу прози. А львівські вірші-спогади Анджея Бартинського і Антонія Матушкевича вразили мене своєю щирістю та проникливістю, своєю живою пам'яттю. Частину з цих поезій я переклав у третьому розділі «Левової долі», як і вірші інших відомих польських поетів, уродженців Львова — Леопольда Стаффа, Збігнева Герберта, Станіслава Лема, Станіслава Єжі Леца, Адама Загаєвського. І мені добре зрозумілі ностальгічні почуття моїх польських друзів-поетів. Звичайно, є на світі безліч чудових міст, але те місто, де ти народився — одне-єдине, неповторне і завжди незабутнє.

Хай не образиться на мене мій Харків, у якому я прожив майже все життя, хай не образиться добра сотня тих дорогоцінних європейських міст, зустрічі з якими я згадую з вдячністю та захопленням. Хай пробачать вони мені, коли на завершення цієї передмови я знову зізнаюся щиросердо та відверто: люблю тебе, мій старий і премудрий Лево, люблю твій всесвітній багатомовний «Вавілон», твою вічно молоду і невтомну творчу вдачу. Люблю і завжди тримаю тебе в своєму серці.

I.

*«Срібло мандрів,
золото жаги...»*

ПАМ'ЯТЬ

І ось, коли ізнов настане червень,
гойднись на південь, мов Дніпро та Волга,
немов стрімка ватага козаків
з таврованими крицею чолами,
з пурпурними чубами бунчуків...
Що кров моя? — Увібрана по краплі
з криниць солодких та гірких лиманів,
із батьківських освячених річок...
І ось тому, коли приходить червень,
гуде у спраглих жилах струмом пам'ять —
і доля на коня мене жбурляє,
підпруги ремінь міцно затягнув.

І в руки мені шаблю Сагайдачний
вкладає, мовчазний та непохитний,
і поглядом, мов списом, в груди б'є.
І ось, уздовж дуги меридіану,
у величезнім сні, все швидше й швидше,
лечу на магнетичний поклик крові —
Чумацьким Шляхом,
зіллям шовковистим,
із тугою на південь поспішаю,
п'янкою, мов на солі та меду.
Все пам'ятаю, все.
І справді йду.

* * *

Живий вогонь настурцій в палісаді
і соняшників сяйво у городі.
І дівчина, мов сонце, в білій хаті —
при чистій вроді, при Господній згоді.

Чом би й тобі отак, моя Вкраїно,
не квітнути — від альфи до омеги?
Молю я Духа і Отця, і Сина,
і пращурів дубові обереги

за тебе, наречена і кохана,
за тебе, сивокоса люба мати...
Надходить осінь, квіт останній в'яне,
жовтіє листя і чекає страти...

2017

* * *

Срібло мандрів, золото жаги —
все лягає у невтомну душу.
А як обмаль стане їй снаги,
на вокзал Південний вкотре рушу.
Щоб на ліжку, куце та тісне,
зроблене під розмір карли Канта,
знов плацкарта затягла мене,
вихованця студії бельканто.

Не засну, бо чути в тісноті,
як силаби та незграбні рими
знов лунають в пітьмі на хресті
понад схилами Єрусалима.
Ні, не сплю, бо тхнуть примари зрад,
юних і у віці Паркінсона,
бо пильнує ворон, Каїн-брат,
родичання патогенну зону.

Молодці — лункої ноти дні,
та примхлива миті партитура.
Тужно грає вітер на струні,
що на ній повісився Стахура...
Срібло сліз і щастя золоте:
сплав електри — еллін славнозвісний.
Все співаєш крадькома про те,
про неопалиме та просте,
що душі наснилось ненавмисне...

2015

ХРОНОЛОГІЯ

Дух злітний у трухлявій оболонці —
глузливий посміх фатуму в лице.
Мазутні плями на ранковім сонці,
нестача в м'язах вітаміну С
і А та В — які б ще не назвати,
їх, певна річ, усіх не вистача
в краю, де бачать світ немов крізь ґрати,
де в зграї вовкулаків собача,
біляве й швидконоге, не сконало
усім камланням іродів на зло,

хоч хижій тій орді завжди замало
жертвопринесень янгольських було.
Та янгол у генетиці химери,
на жаль, із часом мавпою стає.
А злітний дух кричить в бездушні сфери,
в чужі та мертві, про живе, своє!
Волає дух, безсмертний і пречистий,
і сором оболонки розрива.
І та луна — вже не пташині свисти,
а з книги болю й відчаю слова...

2015

ПОЕТИЧНІ ЧИТАННЯ

Чорніє цегла. Броумів. Броварню
вже здав на злам ченець-бенедиктин.
А осінь дні такі дарує гарні,
мов посмішкою тішить Божий Син.

У клоштері*, у монастирській залі,
читаю вірші. Що ж я можу ще
зробити в ці часи, лихі й недбалі,
для тебе, ненько, скривджена ушцент?

Співаю рими чехам і полякам,
братам по слову й славі, по богам
та рунам. Бо північним вовкулакам
навряд вже люблю літеру віддам.

Чорніє цегла спраглої броварні.
Давно пішли вже з клоштера ченці.
Читаю — і відлуння, ні, не марні!
Бо саме тут, поети без друкарні,
складали молитви Отця митці...

2016

---

* Клоштер — монастир (чеськ.).

ЗИМОВИЙ САД

Не кваплячись, я знов перелічу
на підвіконні кухні три рослини —
тропічні чи тутешні, хто їх зна?
Все туляться вони до скла вікна
і листя тягнуть до ознак останніх
жебрацького жовтневого тепла...
А ми з тобою — чи не так, мала
білява доню? Каланхое, плющ,
іще якась істота чудернацька...
На дворі ще тремтить у барвах кущ,
але ж зима завжди — якось зненацька.
немов би з даху крига — по хребті...

Палає кущ у цеглянім куті.
а наш зимовий сад на підвіконні
збира останні крихти хлорофілу
з нещедрих пальців сонця. Доню мила,
не нам цуратись їх — малих братів,
рослин завжди терплячих й мовчазних.
В їх стеблах наші спогади зі снів
тремтять. А філософія зими —
триматись, пити мовчки та помалу,
смакуючи. Ще не забути б нам
про путь подальшу...

* * *

Як личить тобі, друже, вишиванка,
як лине, ніби пісня, до душі!
Тримаймося ж, бо не вщухає п'янка,
родинна бійка — з кров'ю на межі.

Знов брешуть жирні, владні щось у кріслах.
Та правда зла: лютішає війна.
І наспростець, між чистих та нечистих,
все ріже хижу борозну вона.

Ось і згадаю давню вишиванку:
сімнадцятий хлопчині, вітер гне
зелене віття. Я стою на ґанку,
і свіжий протяг літнього світанку
цілує в серце і в чоло мене.

2015

* * *

Циганські сонця, квіти жовто-чорні,
агатові палають й золоті.

І мов яскраві тигри необорні, —
бенгальські пелюстки... У забутті,

в нірвані, в медитації, у кармі,
що райдужні всмоктала кольори,
достиглий серпень лине до броварні,
до п'яльні, до медів, до свята-гри...

І чи гуде Шаро-Баро весілля,
чи ще дзвенить червоний скарб моніст,
чи вже посохло квітів-сонць бадилля?
І — вітру свист. І безпритульний лист...

2017

* * *

Змирись, пішоходе осінній!
Забудь про минуле тепло,
про день, золотавий та синій,
де дихає травня зело.
Люби вже на схилі дороги
все те, що на сконі живе, —
коричнєве віття убоге,
поламане, мокре, криве.

Люби в листопадовім Львові
не місце, де раптом з'явивсь,
а небо, що з долею в змові,
просякне журбою наскрізь.
І вічність, що в очі сьогодні
кленовою згубою тхне,
люби, цуценятко Господнє!
Не хочеш?
Не вмієш, дурне?

2015

ПЕЧЕНІЗЬКЕ МОРЕ

Між водами і кручами іду
крізь синій простір ластівок летючих,
що носять в дзьобі глину берегів
заради гнізд.
Їх зграї невгамовні —
вони в мережі корінців сосни,
що повинню торішньою підмита,
снують, пірнають у родинні нори,
відпочивають на корінні вислім.
І знову по пісках
вузька стежина
між вохрою печерної оселі
та небом, що відбилося у водах,
веде мене все далі вздовж обриву
туди, де зелень хвойних берегів
стає вже синьо-сизою в тумані...
Величний простір! —
Землю, воду й сонце
єднає владно піднебесний спокій
та броунівський лет легких птахів.
Як часу плин відчутно! — На кордоні,
на стику печенігів з кипчаками
призупинили Сіверський Донець
і море сорокакілометрове
назвали Печенізьким.
Шлях веде,
над головою дихають століття.
А пляшка, безсоромна і порожня,
завмерла непринятно у піску,
натхнення дня нітрохи не змарнує.

Шепочеться із вітром віття сосон,
і вздовж крилатих променів співучих
душі відчутна вся безмежність світу
і Ойкумени дихання живе!
І за плечима круч жовто-зелених,
за древньою дзеркальною водою —
так світиться, наскрізь просяклий сонцем,
величний простір,
без кордонів край!

НІЩО

Якби ж це турбувало
сьогодні найгостріше —
балачки про дрібниці та дурниці,
віршування ні про що...
Та ні, справи вперто йдуть до того,
що і в риму, і без рими,
і у віршах, і в прозі
чути волення дітей Божих
саме про Ніщо!
Бо Ніщо з'явилося,
аби нищити,
бо гидка ця і мертвоока,
впевнена у собі Ентропія,
це ненаситне Ніщо
поспішає вже ось-ось
поглинути увесь світ,
аж до щойно народженої,
безневинної
дитячої душі...
Власне, цей Ірод у термодинаміці
ніколи і не помирав...

2015

* * *

Крізь сутінки, якщо живий, мандруй.
Хоч сам все ближче до своєї ж тіні,
а все, що залишилося, даруй,
душі твоєї — то сумнів, сум, сумління...

Крізь сутінки опівночі сягнеш
погосту, де заснули батько й мати.
Вже маєш тільки те, що віддаєш.
Все ж інше — воду у руці тримати...

2011

* * *

Пив міцно, але норму знав Засядько,
міністр вугілля і кайла-майна.
А ось з городу київського дядько,
гірко отруйний овоч Бузина,

ославив, мов по п'яні, вовкулаком
тебе, Тарасе, сонце поміж хмар...
Вік Каїна був — дев'ятсот із гаком,
та часом Суд небес карбує знаком
мотузки й гілки —
юду з яничар...

2016

БАЛАДА

Жив на світі лицар бідний...

О. Пушкін

Жив на світі сивий лицар,
срібно-білий. Ще хлопчам
бачив він, як чорний гицель
вправно стратив собача.
В душу в'ївся сморід страти,
шелех зашморгу в руці.
Ружа з криці — сині лати,
очі — Господа ченці.

Не сумуй, сталева розо,
що лягаєш на гроби!
Спить старий де Еспіноза,
сивий голуб боротьби.
Але ж пам'ять — вищий вчитель.
Гострим поглядом з-під вій
Божу обійма обитель
дон де Седа, вартовий.

Але ж віра — найточніший
камертон. Чуйніш нема.
Крізь міста в омані тиші
дон де Седа крок трима,
крізь спокуси і наркози
чар жіночих, чар вина...
Аве, металева розо,
крице синя, ворона!

Зрів де Седа біса постать —
хай в дитинстві, хай на мить.
І забув про слово «досить»
сивий вершник, бо не спить
біль від кривної образи
Духа, Сина і Отця...
Ні, не легко, не одразу
зникне жорсткість із лиця.

Аве, пелюстки кіраси —
квіти честі назавжди,
без грайливої прикраси
чоловічії труди!
Час — із гонором тварина.
Скаче жваво й неدارма.
Чи онука, чи то сина
на коліні дон трима.

І шепоче так де Седа:
«Бог — крізь серце тихий плин
вічності. А біса кредо —
гицель, цей лихвар хвилин...»
Ружа зна — було коли це...
Є в ній щось, завжди нове.
Жив на світі сивий лицар,
може, й досі ще живе...

* * *

І ось волають кармелітки взуті,
і сповіщають кармеліти босі:
«На ямб твій і хорей, і тутті-фрутті
чекаємо, наш канторе, і досі!

А що до новомодного верлібру,
то хай і він лунає удовж кадру,
у цім сінематографі, де гідру
долає вершник Юр, де подих вітру
дарує нам із хмар небесний Падре».

2016

* * *

«А простір — срібллюбний», як казав
нащадок міста Броди Йосип Бродський...
Я б залюбки на білий пароплав
до Ріо сів. Але заробок жлобський,
що у державах орків, комуняк,
перевертнів сьогоднішнього циклу
отримую за лекції, ніяк
пливти не дозволяє. Сяють ікла

світів небесних: Еверест, Монблан
і Мачу Пікчу діамант священний,
мов та мара. Але ж плекаю план —
мій переможно-слухний план шалений!
Ледь посміхнуся я кутками губ:
«Чекай на мене, срібллюбний простір!
Є в мене кеш — з яскраво-мідних труб
лунає звук, мій найчесніший козир».

2016

* * *

П. Мовчану, Л. Голоті

О, Павле, Любо і Павлино!
Де наше свято — Коктебель?
Лишився клаптик від світлини,
мов у минуле нуль-тунель...
Вмить промайнула чверть століття.
І вже так мало — від тих мрій,
де пестив бриз оливи віття,
де липень, сонячний бабій,

гойдав на хвилі кіммерійській
жіночу лагідну красу...
Удовж берегової rischi
я щастя спогадів несу.
Там синє, золоте і біле
ще сяє... Та невже, невже
все те, що у душі світило,
тепер чужа зім'яла сила?
А пам'ять рідне береже...

2016

ЛАДА

Як добре посміхається собака,
моя вівчарка східноєвропейська!
Хоч раса ця найбільше схожа з вовком,
і морди їх — немов одне лице.

Як чесно посміхається собака,
Завжди привітна, незрадлива Лада, —
із чорним чепраком-сідлом яскравим, —
на лапах золотавих та струнких.

І як розумно дивиться собака
з рожевим язиком між білих іклів!
Довір'ям сяють бурштинові очі,
що здатні геть про все розповісти.

І свідчить погляд цей: «Я розумію
не тільки «фас, апорт, вперед та поруч»,
а ще багато іншого я знаю.
Та головне — я щиро вас люблю!

І знаю я, що час — жорстоко-плинний.
Триває років з десять вік собачий.
А хвору та приречену тварину
в квартирі не стерпіти хазяям.

І ось тому похмурий лікар прийде,
щоб у «зеленім вороні» казеннім
смердючу від хвороби животину
везти до шкуродерні — «усиплять».

Як мудро те, що в школі будуть діти,
до котрих я за десять років звикла.
А ваш укол гуманний наостанок —
це ж тільки мить...
Я вас завжди люблю!»

* * *

Літечко, спека свята, золота,
батька Ярили розпечена ласка!
Трійці зеленої сходять свята,
і не кінчається дійсності казка.

Простір появи твоєї і час —
літо, пісень різнобарвних початок!
Що сивина? Садівничий твій сказ
яблуні пестить та квіток-дівчаток.

День ластівчаний цілує в чоло
райдути,
млосні розгойдує віти.
Сяє добро, попри внутрішнє зло,
червня дзвенить чарівне джерело:
«Жити, до краплі останньої жити!»

2015

АЛЬПІНІСТ

Гострий камінь — чорний Каїн...
Мертвий найсніжніший барс.
В горах янгол Хергіані
оступився тільки раз.

Сторчголов зривалось тіло,
било скель тверді кути.
А душа, двокрила сила,
раптом з півшляху злетіла,
щоб усе ж таки зійти.

УДОВЖ ЛАБИ

Пане Дрезден, пані Праго! —
Гострі вежі, куполи,
де і брага, і відвага
між каміння розцвіли.
Замки — панцирна сорочка,
вікна — тиша золота,
нібито під серцем квочка
у вапні жовток гойда.
Спить Флоренція на Ельбі,
і співає струм води,
мов зимовий менестрель
про Різдвяні холоди.

А як гляне Цахес криво
край саксонського моста —
поруч чеське місто-диво,
мови-панночки вуста.
Мчить над Лабою дорога
між засніжених столиць.
Там ридван летить щомога,
залюбки, не силоміць!
Там клавіру зойки ніжні
під смичок волосяний
оживлять у миті сніжній
стародавній шелех вій...

Чорний Дрезден, Злата Прага —
пара крил на вічний строк,
рима Рільке — лету спрага,
із паперу голубок.

І летить вдовж Лаби птаха
над вапном примарних гір,
мов од зоряного даху
плине найгостріший зір.
Тож і я, хоч і старію,
із жагою в світ дивлюсь.
Подругу, ідею дії,
до хорея-сніговія
відпускати стережусь.

ПОРТРЕТ

Тарасе, батьку круточолий,
сумують чорнобриві доли. —
Світ бреше. Правди — де-не-де...
Митець волає: «Що за люди!
Що з нами, українці, буде?»
Шумне і йде за ріг — краде...

І я дивлюсь покруччю в очі
і руку тисну неохоче:
людина все ж — жартує, п'є.
Він купу творів нахирячив,
та в пеклі щось своє побачив. —
І ось живе, життя псує...

2015

* * *

Промовляй, красномовний мій брате!
Та судити — залиш вже Йому.
Крихти дружби втомивсь я збирати —
і любові вже в дар не прийму!

Знають сумно Христові сестриці,
що добро — найвразливіша гра,
що не всі ієрогліфи криці
заживляє тополі кора.

Взявши том про безсмертя героя,
задивлюся у отвір фрамуг.
Повз реторти з вином мезозою,
повз гомункула з хистом двобою,
над усім,
назавжди — виднокруг...

* * *

Злива липнева пройшла. —
Міцно в старому саду
лісом запахло грибним.
Мабуть, годинник живий
дощ серед крон увімкнув:
падають краплі секунд
з листя, немов жолобків.
Чути, як у чорнозем
вчавилось яблуко —
час.

ФЛАМАНДСЬКІ ПРОГУЛЯНКИ

Де той Брюссель? Що я тому Брюсселю?
На п'ять він обладнав свою оселю,
Мережки з льону лагідні наплів.
Вже весняна хрумтить його капуста,
А на Русі — ще холодно та пусто.
Така зима, що не віднайдеш слів.

Дивлюсь на світ з любов'ю. — Невблаганно
Вітчизна з льоду, глини і титану
Прямує бездоріжжям крізь часи.
І скільки б всі письменні мудрагелі
Не тратили чорнильної шрапнелі,
Новин не чути... — Правди не проси...

Та ось маленька правда — місто Ахен,
Там чемно продає квиток мамахен
За тридцять марок. Вирушай у світ,
Наприклад, аж до знаного Брюсселя,
Де ти у найдешевшому готелі
Не жив, здається, сорок вісім літ.

Де після ночі злиднів при вокзалі
Малює ранок березня емалі,
І на Гран Пляс, — з бруківкою довкруг, —
Базар пташиний кольором весілля
Фламандську розмальовує неділю,
Милує око і втішає слух.

Понад дахами Фландрії, Брабанту
Пташиних голосів звучить бельканто,

Велика Площа квіти продає,
І примули, яскраво-простуваті,
Немов чекають Рубенса при святі
Та й Брейгелю шепочуть про своє.

Атлантикою віє в лона вулиць,
І дивні мушлі різнорідних устриць,
Ще свіжі, золотіють на лотках.
Але ж не ти — брюссельський той хлопчисько,
Той, з бронзи, що, мов символ волі, бризка,
Тримаючи добро своє в руках...

То що Брюссель? Шкатулка, повна дива,
Прогулянка коротка і щаслива...
Не гріх — і закохатись навесні.
Та годі. Келих к'янті у долоні,
Вокзал і знов вокзал... І на пероні
Твереза згадка, що своїй іконі
Судилося хреститися мені.

* * *

Тут, на одвічних скелях Тарханкуту,
на здіблених стрімчастих вапняках,
я відчуваю час, немов цикуту
на сонцем перепалених губах.

Тут еллінського веслування сплески
у хвилях-римах зберігає Понт,
і не забув османські маки-фески
крутої арки скельний мастодонт.

І тут ченці-баклани на уступі
та дикий голуб в капищі печер
плекають спогад
про ту суміш в ступі,
про всі століття, товчені укупі,
що вже за ними
дихає шумер...

* * *

Германський Лютценхоф за сто років
перехрестив у ликовий Личаків, —
не Лемберг-Леополіс, — батько Львів...
Я Вавель бачив, урочистий Краків,

і мій щоденник шану віддає
шляхетним вежам Кароля Войтили.
Та хай дозволить світ мені своє
любити — звичне, затишне та миле.

Коли із мандрів від чужих чеснот
повернешся до рідного каміння,
звертаєшся, мов до живих істот,
до левів з вапняку, чий, в іклах, рот
на сонці сяє шовком павутиння...

2016

* * *

Олександрі Ковальовій

Зернятко Шуро, любая Лугандо!
Спасибі, що читаєш ти того,
кого не полишає смак бельканто —
не без додатку присмаку арго...
Все сяють наші мрії над Айдаром
зеленим світлом, синім й золотим.
І ненаситним бісовим примарам
не мерехтіти у світанку тім,

де чути спів твій вранці серед віття,
де — юнаком чи фавном молодим —
вдивляюсь я в літа, не в лихоліття,
у райдужний плив, не в чорний, дим.
Спасибі, Олександро, за відвагу,
за нездоланність віри ув очах,
за доброти і розуму наснагу.
Ще б незабутню юну нашу сагу
знести мені на писарських плечах!

2015

* * *

Пам'яті Василя Борового

Вже сорок днів, як на землі немає
кайданника й поета Василя,
вже янгол у руці кермо тримає
летючого, мов хмара, корабля,
що мав би з Василевою душею
Господньої дістатись висоти,
але ще плине над Дінцем і Мжею,
повз слобожанські храмові хрести.

Все плине, мов вдивляється востаннє
в жебрацький грудень на гріховнім тлі,
у яснотілі монастирські бані,
у грона гайвороння чорно-злі.
Там кривда, унизу, там зради й ґрати,
але чомусь вітрила корабля
білють, сяють, як величні шати,
і м'ятою крізь грудень віє Мати —
омріяна поетова земля...

2014

ДО ВАРШАВИ

А слово те, для чаклування, «мандри»,
чи віддунало вже? Чи, може, знов
повернуться ті незабуті мантри,
ті молитви про шлях і про любов?
А більшого й не треба — в серці мрія
та юність вітру в сивій голові,
і спогад про ті віяла, ті вії,
що завше незбагненні та нові.

Не пенькна пані — ключ у нотнім стані,
струнка попри дорослих двох синів...
І все тепліше води у Йордані,
і пестить Вісла весла синіх днів.
І сам собі в траві Варшави сниться
метелик, крила липня розправля.
А потяга напружена вовчиця
вже мчить тебе на спині крізь поля.

2015

ОЛЬГА ІЛЛІВНА

Соляріс славний, Лем, і Єжі Лец
обидва народилися у Львові.
І не було вже більшої любові
двох філософських левових сердець,
ніж місто їх, куди після війни
потрапила з дітьми й моя Іллівна,
бабуся Оля, спритна королівна,
що майже сотню літ без сивини

трималася. Ось між Судетських гір
скандує вірші пані Олександра,
що теж, сторічна майже, рветься в мандри...
Дивлюсь на неї, а душевний зір
знов тих очей торкається мерщій,
тих, рідних та блакитно-променистих,
що вистояли проти всіх нечистих...
І знаю, чий співець я, ратник чий!

2015

* * *

Роздвоєність нам кров труїть.
Наш русий янгол — найсумніший.
Благий у далині і тиші,
В наближенні він — гостра мить.
То м'якотілість точить нас,
То плине туга за нудьгою...
Одвіку нам була чужою
Енергія розумних фраз.
Хвилини — довгі, мов степи,
Але як швидко рік минає!

Я тяжко, сестро, засинаю.
А ти, душе моя, ти — спи!
Якого б дідька чи рожна
Ти вкотре вже не зажадала,
Знов самовбивче знайдеш жало
В собі. — З вином чи без вина.
Так гине ні за що бджола,
У руку вп'явшись випадково...
Туманно. Хочеться тепла.
А мигдалю рожева мова
Знов понад морем зацвіла...

БЕЗСЛОВЕСНІ

І якщо спідлоба хмара гляне,
я скажу, що сім років живу,
під блакиттю, що лоша булане,
наче сонце, сяє крізь траву.
Я скажу, що з колеса, мов диво,
здійметься лелека до небес,
а на дворі віддано й правдиво
гляне прямо в очі брат мій, пес.
Я чомусь ще з отроцтва повірив, —
в хащах молочаю й лободи, —

що до в'язів, в їх духмяний вирій,
маю повернутись назавжди.
Бо ж земля тримає у запасі —
скільки ми не кайся й не гріши —
саме ті, найкращі, іпостасі
нелегкої нашої душі.
І коли обступить нас осмута,
слів молодші не знайдуть брати.
Та бурштин їх погляду — це суто
людська мова, чистої води...

* * *

У Польщі Познань — він.
Бо, як і Вроцлав, — мужній,
бо, як і Торунь, — жнець, митець або вояк.
А ось поета-брат в родині тій співдружній —
поета, не поет! Мабуть, не просто так.
Здається, що, коли на пружний мускуліну
лягає світ тонкий жіночого єства,
тоді, лише тоді, летять натхненним плином
до вселюдських небес поетові слова.

А без того єства, без погляду любові,
що, мабуть, і тебе торкнувся ледь на мить,
ані джерел з-під глин, ані з-під храму крові
в даремних балачках нізащо не збудить!
До Познання, мов птах, летить північний потяг.
Мариля і Адам, співочих глин гончар,
зримовані навік. І ночі свіжий протяг
ворушить між зірок любовний подих чар.

2015

ДИПТИХ ПІВСТОРИЧЧЯ

Костянтину Савельєву

1

Вірш
починаю творити з даху.
Перший рядок — з небесного змаху,
другий — ближчий землі.
Будую
сто зим і сто літ
каплицю з рожевих сосон,
ясну, ніби осінь.
Ім'я їй дам —
і хатини, і пагоди,
оселю в ній тихо,
на сонячній тлі,
круглочолу блакитну ягоду,
схожу на кульку Землі.

1973

2

Ну ось, нарешті, й Водохрещі свято. —
Жорстокий січень сік по головах,
два тижні сік невпинно. І завзято
вганяв у домовину гострий цвях.
І ти, з моєї юності поете,
раптово і безжально відлетів.
Ні джину не допив, ні амарето,
на повній ноті обірвавши спів.

Чи, може, нам Лоллобриджида Джина
всміхнеться навздогін із тих часів,
де почалось з Тарзана, джунглів сина,
нашестья безпартійних голосів?
Чи, може, з тих років, коли з Афгану
до рим нарешті вирвалась душа,
із «Чорного тюльпана» невблаганно
наздожене нас мрець із «калаша»?

Плекай же в Царстві Божім, Костянтинне,
своїх пісень незраджену любов
до простору, що мовчки в часі гине,
бо справжніх слів не вистачає знов.
І ось, нарешті, Водохрещі свято,
і вже десятий день тебе нема.
У палітурку із картону взята,
біліє книжка віршів. Плаче мати,
і прозою мовчить юрба німа...

2016

II.

Псалом снігів

СПОГАД

Я пам'ятаю, пам'ятаю
ті, вранці березня, сніги,
хмільні від сонця. Водограї
з дахів, дзеркальні ті дахи.
Я бачу й досі: швидконогий,
по злій околиці брудній
біжить хлопчак і сніг з дороги
змітає поглядом з-під вій.

Шляхи розм'якли, небо сяє,
шаліють зграї горобців,
а сірий люд, в сльозах, ховає
лютішого з усіх отців.
Ще й досі вовчу ту тварюку
плекають вівці у душі...
Чому б і не хрипіти круку
на мокрій даховій іржі?

Та я не карк той відчуваю,
а водоспадів спів-блакить,
мажорні горобцеві зграї —
відродження і щастя мить!
Далекий рік п'ятдесят третій —
дарма, що стільки не живуть...
Я — з Томом Сойєром в кашкеті —
не зраджу золотій прикметі:
псалом снігів — надії суть.

* * *

Ось чого хочу я в найтяжчі дні,
в часи навали, зради і наруги:
жадаю, щоб наснилась Ти мені,
Твої, у давніх зморшках, рідні руки.

І щоб Твоїх очей свята блакить —
серед надій, натхнень, смертей та згуби —
торкнулась мого серця ледь на мить,
аби одвічність правди відродить:
«Живи! Бо я з тобою, дитино люба...»

2014

* * *

Тоді ти вийшов на Майдан.
І ось сьогодні, рік потому,
і полум'ям, і димом лан
повзе до вікон твого дому.
Здається, ось вже спалахне,
і мариться — нема спасіння.
Але ж назустріч вітром тхне
відвага й гіркота коріння.

І тут, де прадіди лягли,
щоб залишитися собою,
дай Бог, аби і ми змогли
жертвовного дістатись бою.
Примари хижої орди
ще топчуть Крим і схили Сходу,
але вже ти — не просто ти.
Ні — крізь усі земні суди,
крізь всі затьмарені світи —
ти рух,
невпинний рух свободи.

2014

* * *

Замріяний, на мить завмерлий,
ти прислухаєшся, чи справді
ховає Марс живії перли
занурених прадавніх стадій,
чи ще під помаранчем шкіри
забутих марсіанських хронік
пульсує-грає спогад щирий —
стрибучий золотавий коник,

той, що ми з ним перестрибнули
в земне ковилля кіммерійське,
все ще тримаючи минуле
до серця безпорадно близько.
Тож навіть вірші молодії
летять до нас насправді звідти,
де віяли нам сном надії
ласкаві вії Аеліти...

2014

* * *

«О, соле міє, соле міє!» —
співає Ланца соло сонця.
І Крушельницька Соломія
ще й досі — промінь у віконці.

До будь-якого ювілею
дзенькоче горобцева згряя.
А на Личаківській алеї
великий голос спочиває.

Спить на Личакові й Гаркуша,
прабабця — вже й не відшукаю...
О, сонце липня, юне й дуже!
Спів з радіо — три долі в душу,
в мембрану серця — звістка з раю...

2016

* * *

Любити вітер, теплий, літний,
вздовж листя срібного вітрець.
Кохатись в червні і у липні
в марі розчулених сердець.

Вдихати світ і відчувати,
що зовсім поруч — ті часи,
з яких вже мусиш відлітати
в краї, де зачекалась мати,
в багрянолистяні ліси.

2016

* * *

Степанові Сапеляку

Степане, ясноокий пане,
чому ж так незбагненно рано
твоя сопілка, Сапеляк,
повітрям захлинулась, змовкла?
Немов би відчаєм Дамокла
дихнув із січня березняк.

Носив гуцульські файні вуса,
Тараса привітав і Стуса,
неначе названих братів.
Заради України-нені
перетерпів роки скажені,
нічні. І бачити хотів

нарешті ранок... Та не дуже
світанок поспішає, друже,
до териконів, до ланів,
до бань дніпровської Софії.
Вже вкотре шахраї лихії
гнуть нас, женуть до лихварів.

І з сумом дивлячись на неню,
рукописи затисну в жменю,
щоб стерти бруд з очей, з лиця.
Молюсь за тебе, сива Мати.
Дай собі сили не приспати
архангела, сопілки брата,
митця — від Господа бійця!

* * *

Якщо б цю книгу навіть смерть попрала,
життя б і попри втрату відбулось.
Високий стиль Корану і корала...
Земні інтриги — все знайоме щось...
Світ цей — старий. Про нього все сказали,
та юна тінь із пуп'ян і троянд
глаголом, олівцем, мов зранку-змалу,
торкається світанкових гірлянд...

О, дивний час млинів із вітряками!
О, Дон-Кіхоте — мій дитячий сон!
Те юне апріорі — звуком кане
на досі ще вразливий камертон.
Без назви книга пишеться ще й досі,
хоч липень-день змінила січня ніч.
В усім, чим жив, — і в тім, що не вдалося, —
невідворотність відгуку на Клич.

*Переклав з російської
Степан Сапеляк*

* * *

Вишні червоні й лілеї з віконця
знов палахтять, наче ноти мелодій.
Липню тональність підказує сонце,
мов Страдіварі в скрипальському флоті.

Сад мій зачах, занехаяв малину,
туга полуцвітком глипа з ромашки.
Є відчуття, що я свято покину,
«соль» не догравши, ковтнувши з баклажки...

Та в партитурі, де, наче бемолі,
птиці чорніють по краю блакиті,
чи щось сяйне від минулої долі —
фраза з трьох нот або пауза миті?

*Переклав з російської
Степан Сапеляк*

* * *

Шануймося, брате мій сивий,
бо ми того варті, їй Богу,
долаючи в спеку і в зливу
життя кам'янисту дорогу!

Щотижня, щодня, щохвилини
тримаймо прозорими очі.
А час незбагнений хай плине
крізь дні, крізь натхненні ті ночі,

де світлі, мов янголи, діти
зачаті...

І смуток прощання,
мій брате, вже не розділити
із передчуттям сподівання!

2017

* * *

Якби до купи їх зібрати —
всі мої липні мандрівні,
то і гілок січневих ґрати
вже не завадили б мені
плекати думку у барлозі,
що не без краю та зима,
і, свій чи знайдений в дорозі,
вірш зігрівати крадькома,
допоки серце гріти в змозі...

Якби ще рим не зневажала
повчальність мандрів, сталість мантр
і не ховав отруйне жало
в рожевих квітах олеандр...
Міцніша принцип олеандра.
Не гра вже скринька з палісандра.
Але ж твоє — все при тобі!
Ще й навіть присмак на губі
вина — від грона Олександра...

* * *

Від Кракова — задовгий шлях до Харкова.
У Львові, певне, зупинюся знов,
щоб доброю, з вином червоним, чаркою
зміцнити давню проміж нас любов.
Хіба ж то ні? — Чи не в твоєму липні
продерся, Лево, я колись на світ?
Та чи й не досі ще ковтаю ліки
від скепсису — твій мовчазний привіт?

Повз Боїмів зчорнілу спочивальню,
різну капліцю спритних винарів,
прийду у затишну на Ринку «П'яльню»,
де в синім гроні багряніє спів —
із червня червоніє, липня, серпня,
із літа золотавого мого...
Зимове сиве серце звично терпне,
та Львів-вітрильник знов у Свято Вербне
вже рушив — мов під щоглами «Арго»...

2016

* * *

І чорні візерунки віття
на непорушнім тлі снігів —
вгамують спрагу розмаїття
не гірше, ніж майбутній спів
кульбаб, травневої малечі,
не менше, ніж бузковий цвіт
та піднебесні крони-плечі
тополь — міських каріатид...

Коли сідає сонце в січні,
ледь-ледь зіп'явшись з темноти,
примари травня тогорічні
згасають, мов антисвіти.
Коли ж на арабесці чорній
мертвіють смуги позолот,
тоді, немов у залі горній,
три ноти чую на валторні —
із янгольських неначе нот...

* * *

Ти гойдай мою люлю, загибель, моя наречена!
Бо, хоч інших жінок я — чи перший, чи другий — забув,
крізь уривчастий сон плине спогад і тихо, і чомно,
що насправді я був.

Ти гойдай сивий кокон, де гусінь в бавовну завита,
де в пільмі-напівсмерті вже сяє метелик живий...
І за те воскресіння дві краплі солоного мита
ти візьми в мене з вій.

То ж гойдай рівно-щиро соснову труну чи колиску
з білотілої липи. Хто був, той насправді вже є!
Затремтів махаон. І тягар атмосферного тиску
ані смужки крила, ані згадки про літеру-рису
на лету не псує.

* * *

Чекай-но, запальний, завзятий!
Все буде добре, як колись.
Ще зійде ранок липня з м'яти,
чекай, але не забарись.

Ще рушить у серпанок потяг,
мов подих-протяг у метро,
ще надихне тебе на подвиг
суворий прашур твій Петро.

Неси ж свій хрест, не відступися,
бо, попри все сміття-буття,
першоапостольської висі
жадають розум і чуття.

То ж буде все, як має бути:
кров всмокчуть глина та пісок,
і зійде знову м'яти-рути
чистоголосий колосок.

ЗМІЙ

Зникає, стрімко плине час.
Та що ми в змозі зрозуміти,
коли від посивілих нас
мудріші ми — колишні діти?

Тоді без літери й числа
я справді жив у липні-літі
і ластовиноного листа
читав рукопис у блакиті.

І паперовий ромб без слів, —
в повітрі, мов у прозі чесній, —
був дійсно віршем. Бо злетів,
злетів над пилом змії небесний.

ДЕГУСТАЦІЯ ВИН

Пара жартів — дар мадяру,
хоч вино його сухе
оцтом дошкуля на шару,
неїстівним, мов чучхе.
Але ж ось напівсолодке
закарпатський вуйко лле —
то й хильну «Кадарки» сотку,
бо вона вже є — моє!

«Кьосенем!»* — буле лунає,
квітнуть чарди голоси.
«Дякую!» — бо пам'ятаю
раю юного часи.
«Кьосенем!» — скажу, згадавши.
Сяє липнем Трускавець.
Все — як мріялось, як завше.
Все, як вигдавав Творець.

2017

---

* Дякую (угорськ.).

* * *

«Доброго часу доби», —
пише е-мейл чарівниця.
«Щирості та боротьби», —
чую тебе, ніжнолиця.
Третя по півночі. Тож
я відповім не одразу.
Смутку повільного вздовж
буду любить твою фразу.

Я б і тебе покохав,
якби була Його воля.
Дух би травневий вдихав,
зойк молодії тополі.
Та все шепоче мені
досвід, премудра тварина:
«Скільки ще у сивині
див та пригод — у тім дні,
в хвилі, що плине невпинно?..»

2013

* * *

*Народився у Львові,
живе у Харкові...*

Від Кам'яного Лева до Харона,
від зелень-кисню до отрут димів
Біограф вів мене. І сине гроно
на складеному з цегли тлі домів,
на кислім тлі парканів — дозрівало
до стадії солодкості. Якби
душі було цього вина замало,
її б зім'яли цегляні куби

і паралелепіпеди Харона —
«Харизма», «Харакірі» чи «Хартрон»...
Від Харкова, від харку-моветону
ввімкнувся мій фанерний патефон.
Тут він і досі грає, бо ні Відень,
ні Рим, ні навіть Київ-хитрован
не звуть у гості. А за травнем квітен
та й гроно жовтня, вживлене в паркан,

нагадують про втечу бездоганну
від міста Лева до слабких слобід,
до сіті крамаря та бандюгана,
сек'юриті, круп'є, каріатид...
Та що ж мене, — із альтом, — тут тримає
від левової долі вдалині?
Буття минає, і життя немає...
Та є одне: не спиться тут мені,

все грається — на флейті, на тромбоні,
на форте-, бач, -піано, на струні.
І, мов чавунні першерони-коні,
під гру мою спливають, плинуть дні...
Я шлях надбав від Лева до Харона.
В найкращім сні я бачу: левеня
крізь сіре місто, крізь сміттєве лоно,
крізь зону із нестачею озону,
стрибає пружно, синь наздогоня...

* * *

М.

Мій янголе, вовік не відступлюся
від нашої любові і біди.

І у лихій війні, і в землетрусі
живим лишуся, аби йти туди,

куди Господь твою невинну душу
по гострому камінню поведе.

Бо серцем, чадо, бути поряд мушу,
моє гірке і радісне, святе...

2015

СТРОКИ

Довідники я в захваті гортаю —
фісташка та болотний кипарис
шість тисяч років справно зеленіють.
Здається, шлях мій по землі — короткий.
Коли ж втомлюся нарікати марно,
коли змирюсь,
поставте наді мною
фісташку, тонкошкіру і тендітну,
та мовчазний плечистий кипарис. —
Щоб міг я у знайомих іпостасях,
в двох кронах, гомінких на сході сонця,
хоч шість тисячоліть іще прожити,
з-під віття зазіхаючи на танці
лимонниці,
що ледь шість днів живе...

* * *

Та нічого, все нічого —
дяка лагідному Богу,
Слава Батькові Христу.
З божевільного коріння,
від насіння до старіння,
схоже, й досі ще росту.

Подивись мені ув очі,
не в байдужі — у робочі,
в очі Гарольда-бійця.
Там лунке і довге світло,
там, як у Писанні титло, —
криця й праця до кінця.

Заирни мені у серце —
там, від віку-ненажерця,
за рубцем проліг рубець.
Та нічого, дяка Богу, —
ще торує шлях-дорогу
непоступливий Отець.

Попри всіх — усе нічого.
Ми — ніхто, та й слава Богу!
Сльози, заздрощі, брехня
вдень прийдуть, вночі зникають.
Липня пахощі зітхають,
ніч ляга на груди дня...

* * *

Хитра й спритна на вигадки голота.
Випалюючи металевий корд
із шини, винахідник-бомж роботу
виконує ретельно, ніби Форд.

Отак і світ випалює із мене
все зайве — все життя, аби кістяк
лишився. Й Гамлет-Йорик йде зі сцени
на поховання грубе і мерзенне,
до копачів — за пляшку чи за так...

2016

* * *

В дитинство б повернутись назавжди...
Бо цей дорослий світ навряд чи вартий
того, щоб з ним земні стосунки мати,
тим більш — у Всесвіт в розвідку іти.

За справними залізними дверима
ховає м'ясо хижий третій Рим.
А я, як був, так і лишився тим,
кого боронять промінь, зірка, рима.

Що Київ, що Москва... Втекти б туди,
де безпритульне арапча лишилось,
що, наче в дурні, в чистий льон пошилось.
В дитинстві б заховатись назавжди!

* * *

Вологою із присмаком озону
лілово набрякають небеса,
вбігає в сад, розгойдуючи крони
повітряними хвилями, гроза.

Ти поспішаєш,
злякані троянди
несеш у наш, немов сп'янілий, дім.
Малини спід,
сріблястий, ніби мандри,
тремтить в повітрі передгрозовім.

* * *

Цвіркун на цвинтарі. Темніє,
а він співає, бо не вміє
в липневій темряві мовчать.
Гойдає ніч сп'янілі квіти,
а зморені стрибанням діти
вже сплять.

Цвіркун, хітинова потвора,
тримає звук. І, крім мінору,
є в його нотах щось таке
знайоме, майже рідно-кревне,
спокійно-давнє і, напевне,
легке...

Вдивлюсь у цвіркуна-комаху,
на вигляд цей скрипаль з-під даху —
незграбний родич таргана.
Але ж він — хист. Його істота —
то справжній камертон. І нота —
луна!

У ПОЛЯНИЦІ ЗДРУЙ

Судети вкриті золотом гаїв,
то буки не згасають ще по схилах
осінніх, — може, вже останніх, — днів,
останніх і тому ще більше милих.

Невже і справді, Поляниця Здруй,
дзвенять з-під вапняків твої джерела
цілющіше, ніж SPA і ніж фен-шуй?
І ніжна панна, сеньйорита белла,

мене чекає в домі на горі
з таким червоним і казковим дахом,
що бачу, як у двадцять на зорі
прокинувся — а травень у дворі
вже сяє сонцем, вже співає птахом?

2015

ГРУДЕНЬ У МІСТІ

Колись, мабуть, нам стане у пригоді
життя у місті це, напівчумне,
при вовчо-сірій дощовій погоді,
де час, немов гнилим терпінням, тхне.

Колись, напевне, нам в пригоді стане
театр абсурду, зубожіння те,
де сни і дійсність сплетені в омані,
де бездухи волають про святе.

«О, все вже дуже скоро буде краще!» —
повторюй мантру, якщо інший спів
забув... І знов ранкову димну пащу,
неситу, та ще сонну і ледащу,
дракон метро юрбі мурах розкрив.

2015

* * *

Смак зрілості — угорське лечо:
і солодко, й гірчить. Лелече
немов біліє ще крило
в зелених, ледь пожовклих, травах.
Ще жевріє у зорях млявих,
на дні, натовлене тепло.

Аж ось він — вересневий час,
щоб янголові йти у клас,
мені ж у путь — най не останню —
лілейних кликати лелек
й солодкий з гіркотою глек
лить у гранчак. — За тих, за гранню...

ПОЧАТИ З «А»

Спасибі, що у схемі випадковій,
з фантазії Господньої руки,
я справді був народжений у Львові
в червоно-сірі бісові роки.
І два мільйони з голоду сконали
у сорок сьомім. Пильний більшовик
тримав ствола. І всі живі ховали
у дупу покалічений язик.

Без молока та майже без надії,
мов левеня у колі ста вовків,
в тім давнім липні розліпив я вії
і до нестями жити захотів.
Церкви мовчали, табори й вокзали.
Та в Божім серці сльози і слова
мене — немов чекали! — зустрічали.
І видихнув я їм назустріч: «А-а-а!»

2014

* * *

На синьому — золотозір'я.
На чорно-синім тлі — сумний
Чумацький Шлях. Про що на лірі
ти граєш, лірнику старий?
Про що співаєш, сивий діду,
Мамая і Тараса брат?
Про те, що зраду, смерть, огиду
не ліра відспіва — булат?

Булатна шабля, цяця-криця,
сталева мати і сестра
Ярили. І яскраволиця
коханка фараона Ра...
Святися, зброе, що омита
в століттях крові та наснаг!
Підступність атеїзму змито,
пропите мито, з'їлось жито...
Та вміє в сині ворожити
золоторогий сонця маг!

2016

* * *

Горлицю, страчену січнем,
підняв зі снігу:
легка,
пир'ясто-невагома —
наче і не жила,
або і досі летить.

* * *

Володимиру Свідзінському

Черлян летить крізь червень ранній —
метелик, янголя чи привид?
І щось болять, як в давній рані,
і будить знов вагомий привід —
відчути саяво твоє дивне,
крихку субстанцію духмяну,
що райдугою знову плине
назустріч червню і черляну.

Летить — чи махаон-вітрильник,
чи «око павича» із раю.
І я, твій брат, а не прихильник,
про тебе, як про себе, знаю:
ні, там, де тонко, не порветься
твій клапчик золотого шовку,
що над таємним зіллям в'ється,
всім літом серцю віддається,
всім світом — люблячому оку...

2014

МАДЯРСЬКІ СПОГАДИ

*Країна першої моєї мандрівки за кордон
у юності — Угорщина*

«Іген»*, мадярський вогонь,
Берегове, Берегсас.
Вздовж вже посріблених скронь —
спогадів лагідний сказ.
Паприки кров не зі зла
серце минулим пече.
В юність, була не була,
чом не вдивитися б ще?
Знов у душі чути спів —
Дебрецен, Егер, Токай...

Крізь перепони ста злив
«Сьоренем**», іген...» — лунай!
Берегове, Берегсас,
ллється Аттіли вино
чарка за чаркою. Час
дивиться сумно на дно.
Та не сумує Дунай —
скрипки і чардаша брат.
Чарда — хмільна. Засинай,
диво серпневих Карпат!

2017

---

* Так (угорськ.).

** Кохання (угорськ.).

ЛЬВІВСЬКІ ЗУСТРІЧІ

1. Три квітки

На Городоцькій вулиці
у Львові,
в будинку 50, гніздечку тітки,
Антонича-поета промайнуло
стрімке, — Богдана-Ігоря, — життя.
І в двадцять сім Господь узяв до себе
на небо того лемка чарівного,
співочого карпатського Орфея,
немов від куль близького вже нашестя
дитину прикриваючи грудьми,
напередодні другої навали
найзлішого, здається, зі століть...
На Городоцькій,
що веде зі Львова
до Городка, до Гродека — повз вежі
помпезного святилища Ельжбети
та повз вокзал, високий, мов вокал...

В тім Гродеку ще одного поета,
мов у хвилину відчаю та болю
у серце поцілованого Богом,
я знав колись.
Також у двадцять сім
скінчилося життя Георга Тракля, —
що з пам'ятного Зальцбурґа походив,
вмістивши чеха, німця та мадяра
у кіновар отруєної крові, —
скінчилося при санітарній роті

від білого, мов янгол, кокаїну
і трупів чотирнадцятого року
у найчорнішим, певне, зі століть...

Отут, у Городку, на себе руки
він і наклав, і карком круків Краків
його зустрів, аби уже постфактум
чорнилом записати у мерці.
Ні осінь не змінилася з лиця,
ні копачі могили, змерзлі й грубі...
О, знову тричі трійка, три у кубі! —
Як мовлять зараз, знакове число,
яке і Лермонтова повело
з'ясовувать з Мартиновим стосунки,
ще за часів царя-панька Миколи,
попід горою синьою Машук...

А тут, де палісад на Городоцькій,
вино з троянди п'є яскравий жук,
тут, де плекає літо свої квіти.
Дивлюсь на незбагненне це створіння
а він, смарагд-прибулець, ще й злітає
в липнєве і таке безкрає небо!
Дивлюсь і відчуваю, що напевне
живуть іще дива на цій землі.
Отож три свіжозрізані троянди
у кришталеве скло, в холодну воду
поставлю я сьогодні — три червоні,
тривожні, мов метафори у Тракля,
три запашні, як Ігоря пісні.
Хай дихають три досконалі квітки,
три невагомих потойбічних серця
ще день чи два — приречені й живі...

2. Каменяр

Личаківський
ясновельможний цвинтар,
Львів.
Під теплим віттям
у блакиті липня
білють саркофагів вапняки.
Тож тут за спину каменяр Франка
заніс свій молот і напружив м'язи,
та і завмер фігурно... —
Ще і досі
не гупнув по тій скелі, що тяжіє,
допоки ми її в собі втаїли,
тяжіє над усім...

2015

3

У Львові, у кафе «Смачні Сезони»,
чек відіб'є за касою Іванка,
привітна чорноока галичанка,
і львівський хлопець-велетень Сашко,

що мешкає зі Стрийським поряд парком,
мені покаже книжку свіжих віршів,
що їх він в Ірпені писав натхненно
і в харківськiм «Майдані» видавав...

Як залюбки б об'їхав я країну,
барвисту неосяжну Україну,
як радо би у кожній Жовкві й Турці,
у кожнім Конотопі погуляв!

І, певно, всюди там за каву гроші
від мене візьме спритниця Іванка,
проб'є їх професійно через касу
і скаже навіть: «Дякую, щастя!»

І більшого, здається, і не треба,
щоб потім в Ірпені писати вірші
про Кременець, Монтевідео й Жовкву
і в Харкові натхненно видавать!

2016

* * *

Все, що Господь послав мені,
сприймаю
як справедливість.
Все здобуто чесно —
солоним потом, думою гіркою
та вірою,
терпкою, як вино...
Все, що пізнав я,
названо давно —
коли іще й не прокидалось Слово...
А тільки ледь розплющив очі Час,
дитячі та здивовано щасливі,
на глинянім чолі...

РІЗДВО

Двір, що мав діадеми численні,
зрозуміти не встиг і не зміг,
хто прийшов і яке йому ймення,
і чому це посипався сніг.

Але ж все відбулось за законом,
що плекав його здавна пророк.
І над сніжним небаченим лоном
вівчарі уповільнили крок.

Хто прийшов, відчував своє ймення.
Усміхались Марії уста.
На плямистому тлі повсякдення
сяяв агнець, свята простота.
І вбиралися в тихо-шалені,
в білі сукні Різдвяні свята.

* * *

А. Стожуківі

Там разом з Ліонелою Скирдою
крізь хмари сяє Мессі Ліонель.
Там мрією, назавжди молодою,
просичена травнева акварель.
То — простір-час мій, аби спілкуватись
із усіма, хто лине до душі,
де ні до чого гнутись та схилятись,
вигадуючи хитрі бариші.
Що ж за хлопчина там молодцювато
із відсвітами Луги на лиці

стоїть біля письменницької хати
із філософським каменем в руці?
Де бачив я його? — Чи то був Харків,
чи то Волині вікові ліси?
Де ніс він до Шевченка жмуток маків
крізь безпорадні, ламані часи?
Шляхетний шлях свій твердо і завзято
веде. Слова та справи — близнюки.
Тарасові хрущі гудуть край хати,
ще й бронзу ллють Едгарові жуки...

2015

* * *

Це життя — така цікава книга,
погортаєш — і в душі свята:
там Олена, срібрена Теліга,
тут Олена, Рибка золота.
То ж коли на вудку із бамбуку
у Південнім веснянім ставку
припливе карасик, сон у руку,
і зозуля зойкне у ліску?
Ось кує вона до ста із гаком,
чемна птиця, та, мабуть, дурна...

Липень сяє полум'яним маком,
пахне злом весільного вина.
І на схилі літа — зойк сакральний,
щоб Теліга та читач її
попливли по біограмі файній —
кожен у свої бори й гаї.
Знов чекаю липень — двадцять перше.
З річки Мерли рибка золота
дивиться в лице — мовчить, не бреше,
як зозуля необачна та...

2015

* * *

«Рабів до раю не пускають!» —
до неба вигукнув Сірко. —
Рабів, що в серці страх плекають,
що смокчуть суче молоко
з народження. Та й допилися
аж до наруги трьох віків...
Не для рабів Господні висі
і хору янгольського спів.

То ж краще левом мертвим бути,
ніж собачам. Кремлівський хан
ізнов жбурне тебе під Крути,
під тричортові інші скрути,
пошитий в дурники Богдан!
І не за вишні й вишиванку, —
за вічність вільної душі! —
шаблюкою хрестися зранку,
онук Сірка, стрункий Іванку,
най на останнім рубежі!

2014

* * *

Приречений бути щасливим
не схильний вдивлятися в суть.
Не він усміхається сливам,
що першими в травні цвітуть.

А той, хто приречений бути
собою, мов берест чи птах,
сконає від смутку-отрути...
Та з чимось таким на вустах,

що дуже на усмішку схоже. —
Бо ж слива розквітла якраз,
бо в димі рожевому, може,
на тиждень (на більше — й негоже!)
приходило щастя до нас...

* * *

Катастрофічно не встигаю
і встигнути не сподіваюсь.
А все ж на лавочці із краю
хильну своє та й обіймаюсь
знов із вразливим, ненадійним,
із часом, майже кривим братом.
«Не плач, — кажу, — не псуй вже вій їм,
тим дням, мов олені, окатим...»

Не нарікай птахам-хвилинам.
Їм цар — прозороокий яструб.
Якби над морем швидкоплинним
ти навіть кинув з човна айстру б,
я все одно б згадав про хибу,
про все, що не встигаю майже...
Забудь сріблясту спритну рибу,
тримай-но яструба, тримай же!

* * *

Чи в Липці, чи на Липецьк, чи на Ляйпціг —
липневе сонце знов у путь зове.
Вже квітне липа. І потерті капці
скидаю я, вбираючись в нове.
Бо ж зрозуміле це просте бажання —
здаватись в гостях краще, ніж ти є...
Липневих бджіл медове сподівання
гуде. І я гуду, та про своє.

Артільних бджіл когорта працьовита
в духмяній кроні жу-мажор співа:
«О свято медозбору — дольче віта!»
І ще якісь, у цім ключі, слова...
І я міцніш кермо в руці тримаю.
Як автобан повз Ляйпціг не промчить —
я ж у новій сорочці! — хто там знає:
можливо, Грета, й спалахне на мить...

ЛЕОПОЛЬД У БРОНЗИ

Леопольде фон Захер Мазох,
львівський-лемберзький пане-земляче!
Краще хутро мені — зелен мох,
а Венеру, пробач, — вряд чи бачу...
Ти на вулиці Сербській повстав,
де за рогом вже — Староєврейська.
Синій Понт, «Мобі Дік» пароплав —
личить панові макова феска!

Попливімо ж від криці очей
у краї, де смагляві красуні
в оксамиті босфорських ночей —
незабутньо покірні і юні.
Попливімо, письменник і брат,
що у притчах не змовчав про смуту
та про біль українських Карпат,
про юдоль галичанського люду.

Попливімо — по крихті тепла
нам обом не завадить, їй Богу,
аби ж зірка Венери вела
нас з тобою в понтійську дорогу.
Та вертайся потому у Львів —
бронзовій там, де вулиця Сербська.
То ж візьми у дарунок мій спів
і як схочеш —
радій або сердься...

ПО ДОРОЗІ ДО ВРОЦЛАВА

Туман над Леополісом пливе.
Немов і справді — лондонська погода.
І схил життя твого — це щось нове,
напевне, ще небачена пригода.
І крізь туман — ледь світиться Юри
величний храм, що десь вгорі біліє.
Спонтанні листопадові вітри
повітрям мокрим в очі б'ють, у вії.

І долу йде життя, та стверджуй так:
воно ще, ніби Вроцлав, дивовижне!
Бреслау, Лембергт — неслов'янський кряк
розвіється з осіннім злетом крижня...
І біле та червоне з золотим,
з блакитним поєднатись справді в змозі.
Туман над Львовом. Та той сивий дим
розвіється, напевне, по дорозі...

2015

III.

*«Повернись,
бо черешня квітне ...»*

Переклади з польської мови

Ян Кохановський (1530–1584)

На математика

І землю зміряв, і глибини в морі,
Знав, як виходять і заходять зорі.
На всі питання відповідь міг дати,
Але блукав серед своєї хати.

Пісня XXIII

Ці троянди, о Зофіє,
Ці лілеї золотії
Розквітають не навіки,
Бо невпинні часу ріки.

Час вирує, ніби води.
А характер у Погоди —
Вередливий. Тож іззаду
За косу її не взяти.

Нажбурлявши в тім'я снігу,
Зійде січня холодрига.
І весна, і літо сплинуть,
Та сивини вже не згинуть!

Про Ганну

А серце знов втекло! Куди ізнов? До Ганни!
Відомо, що воно мчить до цієї панни
І зранку, і вночі. Їй слушно б нагадати:
Бродягу отого мерщій від ганку гнати. (ганку)
На пошуки піду. А раптом сам у панни
Застрягну. Не завжди ж Венера невблаганна.

Адам Міцкевич (1798–1855)

---

* * *

Не кохаю її, не люблю...
Все це — звички підступної влада!
Що ж в тривозі не дам собі ради —
Знов і знов її погляд ловлю?

Що мені в простодушних словах
Напівдівчинки з усміхом жінки?
Що мені в її тихих очах,
В її тіні, мов полих тростинки?

Зрозуміти не в змозі, чому
Почуваюся й солодко, й гірко,
Коли в світлі вечірньої зірки
Хоч на мить її руку візьму.

І чому у прощальну ту мить
Я боюсь, мов у нападі жару,
Що вона, як прозора примара,
Ніби янгол зорі, відлетить?

Надивитись не можу й ловлю
Мелодичні промови дитячі.
І чому знов у снах її бачу?
Бо ж клянусь, що її не люблю.

Юліуш Словацький (1809–1849)

Сонет

Не змусиш мову відчаю мовчати,
Гнів наростає і кипить в мені:
І у гіркій, нестерпній вже, вині
За те я серце здатний розтоптати,

Що ти мене кохала, що нову
Наснагу духу я не зміг тримати,
Найвищої мети опанувати...
Ні, я тебе своєю не назву!

Ні, краще пекло, ніж в пориві знову
Тебе жадати — з серцем, мов каміння!
За поцілунки та звабливу мову

Я не віддам натхненного горіння,
Щоб ти його святий вогонь згасила.
Ні, краще вже загибель та могила.

Ян Каспрович (1860–1926)

Що діється!

Що то діється на світі!
Навіть страшно зізнаватись:
Не повірите, а зранку
В дім мій зазирнуло сонце.

Навіть страшно зізнаватись...
Треба бути відчайдухом!
Золото настурцій-квітів
Зацвіло в садку моєму.

Треба бути відчайдухом,
Але ще додам до того:
Сміх над квітами почувся
Світлий, радісний, дівочий.

Та іще я вам відкрию,
Тільки не кепкуйте з мене:
То ж на неї і чекав я,
І сьогодні дочекався.

Тільки вже не смійтесь з мене,
Але ж як душа п'яніє!
То вона сказала: добре,
Що в домівці зранку сонце!

Болеслав Лесьмян (1877–1937)

---

* * *

Я тут — на землі у імлі, та ще й глибше я, може,
У зорянім шумі, де ласка народжена Божа,
Де сон вітровії ізнов навівають вустами,
І я іще далі за тими чарівними снами.
Усюди до себе я йду і чекаю себе звідусюди
І кваплюсь своє доспівати без ліні й огуди,
Терплячий, немов та молитва над жалем й тугою,
Що збутись не хоче, бо має лишитись собою.

Леопольд Стафф (1878–1957)

Надія

Я прагнув прочитати в Зодіаку
Про долю, про її таємну даль,
Та між зірок не відшукав я знаку
Про те, що вщухне днів моїх печаль.

Ось знову дощ, і сила буревію
У стіни б'є, немов у майбуття.
Та я плекаю віру і надію,
Що прийде все, чого чекаю я.

І двері я свої не зачиняю.
Бо відчуваю впевненість у тім,
Що радість, мов птахів співочих згряя,
Повернеться світанком у мій дім.

Ян Лехонь
(1899–1959)

---

* * *

В золотім ганчір'ї сплять дерева божі.
Осінь, срібний місяць лле у сон остуду,
Та моєму смутку він не допоможе,
Бо без неї щастя в мене вже не буде.
В місячному світлі хати побілили,
Холодок немов би студить серця рану...
Квіти вже зів'яли, крони облетіли,
Час не повернути, й ліпше вже не стане...

Станіслав Єжі Лец (1909–1966)

Вітер, що

Вітер, що
зірвав з дерева листка,
перегорнув сторінку моєї книги.
Не поверну сторінку назад,
аби листка не принизити
своєю перевагою.

Смерть

Смерть — це не голий череп,
у неї великий червоний язик,
вона нам його то покаже,
то сховає,
і знов — то покаже,
то сховає,
немов іграшки, що рухаються водою
у садах зальцбурзького єпископа.
Моторошне бароко смерті!

На барахолці історії

На барахолці історії
можна купувати за копійки
жести — за них сплачували колись
життям і кров'ю.

Якщо поет

Якщо поет
стрясє пруття ґрат
не кажи:
зовсім інакше
лунають
арфи.

Народилася Афінa Палада

Народилася Афінa Палада
з голови Зевса.
Єдиний випадок,
коли Божество
народилося у голові Бога.
Привілей
народження Богів
належить
головам людей.
Він був їм даний
невідомим Богом.

У тяжкої сльози

У тяжкої сльози має бути сила
тяжкої води
і хай вона
зблисне
в очах людини
погрозою відсічі

У космічну епоху

У космічну епоху
в мене вирости крила,
як у янголів.
Якось соромно літати,
тяжко увійти у кабіну,
сидіти неможливо.
І знов,
уже янголом,
я мушу повторювати
людське:
«Що робити?»

Чеслав Мілош (1911–2004)

Соромлюсь

Соромлюся вигадувати вірші
заняття нескромне
до читача підлещуватись
аби похвалив

Краще б я заговорив
словами такими
щоб ніхто сповна розуму
мене чути не побажав

* * *

Не розкривати заборонене. Зберегти секрет.
Відкрита таємниця людям шкодить.
Це як у дитинстві кімната із привидами
і не можна відчиняти двері.
І що б я відшукав у тій кімнаті?
Одне тоді, інше зараз,
коли я старий і так довго писав про все,
що очі побачать.
Але я навчився: краще, чемніше за все
змовчати.

Помилка

Я вважав, що все це тільки підготовка,
Аби нарешті навчитися помирати.
Світанки, сутінки в траві під кленом,
Лаура, що напівгола заснула з малиною в долоні,
Поки Філон, щасливий, миється в ручаї,
Світанки і роки. Будь-який келих вина,
Лаура, море, суходіл і архіпелаг —
Нас наближають, вірив я, до однієї лише мети,
Служити маємо тільки цій меті.

Але паралітик з вулиці моєї,
Котрого пересувають разом із кріслом,
Від тіні до сонця і від сонця в затінок,
Дивиться на кішку, листя і блискучі авто,
Одне і теж повторюючи: «*Beau temps, beau temps*»*.

І, без сумніву, прекрасний наш час,
Наскільки слово «час» тут слушне.

1957

Де би

Де б я не був, і у якому б місці,
В світі, від людей приховую впевненість у тому,
Що не звідси я.
Немов би посланий був, щоб всотати якнайбільше
Кольорів і смаків, досвідів і ароматів,
Всього, що стало
Долею людини.

---

* Чудова погода (фр.).

Перетворити те, що пізнав я,
На чаклунський реєстр
І віднести туди,
Звідки я прийшов.

2000

Як міг Ти

Не розумію, як міг Ти створити цей світ,
Безжальний і чужий людському серцю,
В якому монстри злягаються, і смерть —
Німий тюремник — час стереже.

Не вірю, що ти цього хотів.
Мабуть, це передкосмічна катастрофа,
Перемога інерції, вища за Твою волю.

Бродячий ребе, що назвав Тебе нашим батьком,
Безбройний проти законів і страховищ цієї землі,
Зганьблений і охоплений відчаєм,
Нехай зміцнить мене
У моїх молитвах до Тебе.

2002

Тадеуш Ружевич (1921–2014)

Пташка бурштинова

Осінь
пташка бурштинова
прозора
з гілки на гілку
носить краплі золота.

Осінь
пташка рубінова
сяюча
з гілки на гілку
носить краплі крові.

Осінь
пташка лазурна
вмирає
з гілки на гілку
падають краплі дощу.

Батько

Проходить крізь серце мое
мій старий батько
він нічого не припасав за життя
не складав зернятка до зернятка
не купував собі золотого годинника

і хатки не придбав
якось сума не збиралася

Він жив як птах
співучий
день до дня
але скажіть
чи може так жити
дрібний чиновник
довгі роки

Проходить крізь серце моє
батько
у своєму старому капелюсі
насвистуючи веселу пісеньку
свято вірячи
що буде у раю

Віслава Шимборська (1923–2012)

Сон літньої ночі

Вже ліс у Арденах світиться.
Не наближайся до мене.
Дурна, дурна,
водилася я зі світом:
їла хліб, пила воду,
вітер мене овіяв, дощ мене намочив.
Тому стережися мене, відійди.

І тому заплющ очі.
Відійди, відійди, але не по землі,
відпливи, відпливи, але не морем,
відлети, відлети, мій хороший,
але повітря не торкайся.

Дивимось в себе заплющеними очима.
Промовляємо до себе замкнутими вустами.
Проходимо через товсту стіну.

Несмішна пара з нас:
замість місяця світить ліс,
і вітер зриває з твоєї дами
радіоактивний плащ, Піраме.

Кінець сторіччя

Мало би бути краще за попередні
наше XX сторіччя.

Цього я вже не встигну дізнатися,
роки мої злічені,
крок непевний,
дихання коротке.

Уже занадто багато трапилось
такого, що не могло трапитись,
а те, що мало відбутися,
не відбулося.

Мало би йти до весни
і до щастя, між іншим.

Страх мав би залишити гори й долини.
Правда швидше, ніж брехня,
мала би добігати до цілі.

Декілька нещасть
не мали б уже відбутися,
наприклад, війна
і голод, і таке інше.

Мали би шануватися
беззахисність беззбройних,
довіра і тому подібне.

Хто хотів радіти миру,
той стоїть перед завданням
неможливим.

Дурість не смішна.
Мудрість не весела.

Надія
це вже не та молода дівчина,
et cetera, на жаль.

Бог мав би нарешті
повірити у людину
добру і сильну,
але добрий і сильний
це завжди ще різні люди.

Як жити — спитав мене хтось у листі,
кого я намагаюся спитати
про те ж саме.

Знову, і так завжди,
як зрозуміло зі сказаного вище,
немає більш невідкладних питань,
аніж наївні.

Збігнєв Герберт (1924–1998)

Відповідь

Ніч буде і глибокий сніг
той що кроки приглушить м'яко
і тінь що абрис тїл
перетворить на дві калюжі мороку
лежимо подихи затаївши
і навіть легкий шурхіт думок

якщо не вистежать нас вовки
та людина у величезній шубі
що погрожує швидкострільною смертю
треба зірватися і бігти
під залпи як оплески
на той чужий бажаний берег

земля усюди одна й та ж сама
як вчить мудрість люди усюди
такими ж сльозами плачуть
гойдають матері дітей
місяць сходить
і білий дїм створює нам

ніч буде після тяжкої яви
конспіративна мрія
як хліба смак як легкість горілки
але вибір залишатися тут
лише підтверджує сни про пальми

сни раптом перерве прихід трьох
тих з гуми та заліза
прочитають твій документ твій страх
накажуть вийти і спуститися
взяти не дозволять нічого
лише погляд вахтера сумний

Еллада Рим Середньовіччя
край кватроченто край Шекспіра
а Франція та вже особливо
трошки Веймар і Версаль
всі-всі вітчизни наші тягне
один хребет однієї землі

але найобраніша із усіх
найєдиніша у світі
лише тут де втопчуть тебе у землю
де заступом із твердим дзеньком
вириють яму для мрії

1957

Душа Пана Когіто

Раніше
як відомо
душа виходила із тіла
коли зупиниться серце

з останнім подихом
віддалялася тихо
на луги неба
душа Пана Когіто
поводить себе інакше

залишає тіло за життя
ані словом не простившись

місяці роки проводить
на інших континентах
за межами Пана Когіто

тяжко узнати її адресу
вістей від неї не чути
вона уникає контактів
не пише листів

чи повернеться ніхто не знає
може пішла назавжди

Пан Когіто бореться
із низьким почуттям заздрості

думає про душу добре
думає про душу із ніжністю

звичайно ж вона має
існувати і в інших тілах

душ певне занадто мало
для цілого людства

Пан Когіто приймає жереб
іншого виходу немає

навіть намагається переконати себе
— моя душа моя —

думає про душу із сентиментом
думає про душу із ніжністю

і коли раптово
вона повертається
він її не зустрічає словами
— добре що повернулася

а тільки дивиться скося
як перед дзеркалом сидячи
вона розчісує волосся
закуйовджене та сиве

1984

Високий Замок

*Лешеку Електоровичу
на знак непохитної дружби*

1

у нагороду
екскурсія
до Високого Замку

раніше
ніж ми досягнемо підніжжя
поїздка
у трамваї

концерто ґроссо
для заліза
литого

кованого
нам подарованого

альт
рейок
гобой
в густій траві
дисонансів

на кожному
повороті
трамвай згорає
в екстазі

на даху
комета
фіолетовохвоста

відбитий у вікнах
притихлий
Львів
спокійний
блідий
канделябр сліз

2

Високий Замок
ховає стопи свої сором'язливо
під простирадло
з ліщини
вовчих ягід кропиви

звідницький лісочок

білою спітнілою блузою
обіймає
плече на якому якір

3

зрізаємо по діагоналі
стежкою
швидкою мов ручай
тут повісили
Юзефа і Теофіля
за те що вони занадто гаряче
покохали волю

— чи не дратує вас
що діти кричать
що матері їх гукають
що хрипло галдять торгівці

— нехай кожний
робить своє

— а нас
вже невдовзі
заберуть
на вечірніх крилах
абрикосових
яблучних
із синюватою
крайкою до іншого
ще більш високого
замку

1998

Анджей Бартинський (1934)

6.VI.1996

Було місто

Присвячується мамі

Було місто
найкраще місто у світі
Було місто
найліпше місто-свято
Було місто і люди співучі
як золоті гітари
Де ти зараз
де зараз
люди і часи і речі

У відчиненому вікні
обличчя жінки
Очі як небо
чудові очі
Чия мати ти зараз
чия дружина наречена
коханка жадана
і вночі і вдень

Сьогодні те вікно
і твої очі
бездоганні мов час
вже закриті

Були, кохали, бачилися...

У млі безпам'ятства
в імлистому сні смерті
засвічуються назустріч
зникаючі іскорки
Так невпинно блідне
так стирається листівка Львова
Завіса падає
Вуличкою спогадів
йдуть геть актори

На лавці дитинства
іржавіє золота труба
нашої біло-червоної історії
І ще тільки
у шухлядках пам'яті
ховаються старі солодощі
шкільні свідоцтва
срібні кокарди
львівських орлят

І кінець

Було місто
найкраще місто у світі
Було місто
найліпше місто-свято
Було місто і люди співучі
як золоті гітари
Де ти зараз
де зараз
люди і часи і речі

9.VII.96

Повернись, бо черешня...

Бонза б'є у золотий гонг
і співає посеред вівтарів
— то мій вуйко співає під час гоління
О Лу-ченг-хай далекий край
зникає у далечі блакитній
— то мій вуйко співає під час гоління
Я у муці тремчу, я благаю його
повернись, бо черешня квітне...

Заплющую очі
лунає золотий гонг
Вібрає в мені
як в резонансній коробці
занурюється в мене
до вістря кісток
А потім виймає мене із мене
Вигрібає, виносить...
Думки мої
відпливають далеко
блукають серед вівтарів
яких там за тисячу
П'янкий запах кадил
вводить мене
у стан екстазу
Поволі зливаюся
з усім що є навколо
з тим що існує з тим що не існує
Чую
ніби він давно вже помер
за мільйони років

не зауваживши цього
Повернись, бо черешня квітне...

Розплющую очі
На столі стоїть полумисок
повний жовто-блискучих
тугих черешень
з нашого дитинства

Комусь черешня квітне
комусь дозріває
а комусь уже потім кісточки

Але про кісточки
мій вуйко не співає
Загинув під час окупації
а кісточка кулі
пробила йому серце

2.VII.96

Географія та гудзики

Федір Романович
на прізвище Білявка
вчив нас географії
по брайлівських мапах
які робив із хліба
Навпомацки вчити треба
тут Карпати, тут Дністер
а тут Дніпро

І чайками пливли
через степ Сенкевича

і Зірвикаптурами
намагалися підвестися
і фортеlem
зі скрути випручатиcя
як той Заглоба
зв'язаний у свинюшнику

Вважаю — історія
то є проблема гудзиків
хтось один пришиває
хтось другий відриває
так як то зі Львовом буває

І поїхали на Захід
над Одрою та Нисою
пришивати гудзики
до коміра з лисом

Едвард Стахура (1937–1979)

Білий Локомотив

Мчався полями чорними луками
через ліс погорілий летів
повз ворота що стали вугіллям
крізь спогади міст і мостів
Білий Локомотив

Звідки він у країні мертвих
Скресла примара буття із див
Тут серед недолугих віршів
Тут де пил шляхів зчорнів
Білий Локомотив

Ах чия то є звістка
Чудовий і щедрий жест
Хто мені знак надіслав
Що вирвався з темних країв
Білий Локомотив

Ах хто ж це хто може бути
Що без мене не може жити
Ніби із мертвих постав благав
Аби і мене гудками збудив
Білий Локомотив

Помчимося полями чорними луками
Помчимося через погорілий ліс
Повз ворота що стали вугіллям

Крізь спогади міст і мостів
З тобою Білий Локомотиве

Де дзвін бджолиний плескіт ріки
Де сонця сяйво та віття тінь
До тієї що зустрічі чекає зі мною
У життя нове неси мене
О Білий Локомотиве

Вигнанець

Ось я вижену біса.
Ось і янгола вижену.
Вирву із серця обох.
Різних, часом неподільних.
Хай доведеться мені жити самому
Із власними іржавими крилами.
Хай прийдеться мені жити самому
Із власними іржавими крилами.

І вигнав я біса.
І янгола вигнав.
А вітер вірвався у серце мое
І там оселився із шумом.
А домом моїм став ліс,
Блискавки б'ють над лісом.
А домом моїм став ліс,
Блискавки б'ють над лісом.

Тяжко прожити без біса.
Тяжко прожити без янгола.
Вигнанець божий — доля моя,
Але не я ту долю собі обрав;
Це вона її мені обрала:

Дівчина, яку я обожнював.
Це вона її мені обрала:

Дівчина, яку я обожнював.

Осінь

Піти і цілком потонути
в садах золотавих осінніх
і листя зривати по черзі
немов би життя мого миті

Від дерева до дерева линути
від болю до іншого болю
тихенько кроками страждання
щоб сон не порушити вітру

І листя зривати без жалю
з усміхом тепло й скорботно
й листок вже найменший останній
комусь залишивши скінчитись.

Данута Бартош (1939)

Канон барв

Проф. Яржемі Новосельському

У глибині образу контури підранку
Замкнуте життя пророка на скелі

Півні припинили співати
Затримана черга здивована
браком шляхів

У долонях зламаний пензель
обірваний сон живопису обіцянка
ще раз барвою глибини і настрою
відкрити втрачене застереження

**Птахи повертаються
хоча відходить традиція**

Вразливість що винесена з дому
не губить Тепла котре дане
матір'ю та запахом кадила

Подихом вітру часу зваблені
цілуємо сліди її рук
На хлібі так
як вона колись креслила знак хреста

У той час онук та правнук
виривають з рук один в одного джойстик
аби подолати віртуального ворога

Франтішек Хабер (1942)

Моя весна

Моя весна білий у душі спінакер*
увертюра променів на парапеті
подзенькування вуздечки на стіні
запах булок з близької пекарні
амнезія щодо спливаючих років

дарована лагідним світлом
щаслива лепта ласкавого волосся
вдячність у серці пророцтва
що породжене
радісним дроздом бузковим букетом
та безіменним поцілунком

гуляє в одязі снів
шаліє Фавном у віршах
невгамовна лялечка в серці

що списує знаками вразливості
летючий логос лимонниці

---

* Допоміжне трикутне вітрило на спортивному човні.

Світ за поетом

Глибоко червоний шар сонця
оппадає за гранатову сцену лісу
невгамовних хмар летючий кармін
жаби квакання з комаром у дуеті
береговий хорал лепехи
вечірній макіяж люстра

краєвид сповнений жовтого сяяння
ящірка у траві та камінні
шугає через ручаї та верески
вичісує гравій та пісок
з коси весняної ночі

у такій галереї образів
омана слова стає
псалмом до Бога петицією
аби замінив Він дорослість
на акварелі дитинства

Казімеж Бурнат (1943)

Рефлексія

Звільнений
богом не будеш

невідомо навіть
чи зустрінеш ти його

Перекроювання віри

Подивись на себе згори

бачиш багато витоків
єдиний кінець

але це ти
залишаєшся у вишині

незалежно від ієрархів
золотими ліками

* * *

Далися мені ключі
від багатьох дверей

але вхід незбагнений
як відбиття дна дзеркала

* * *

Невтомно
бентежить мене
глибинне минуле

стільки років

стільки років з тобою
без тебе

це кохання

* * *

Вечірній вітер
вдуває труди дня
у сон
з примруженого світла
вивіює платинові іскри
людського терпіння

світло видає голизну
неба

* * *

*Не смерть розділяє людей,
лише нестача любові.*

Джим Моррісон

Любов
це польові яскраві квіти
виразна простота блакитного неба
душа що сплітається з тілом
у ненадійній єдності
це ти і він у сяйві довіри
що вказує спільну дорогу
до Сезаму
любов
це ебеновий тунель
сліпучий у кінці
непобачення породжує
нові відчуття

Прагнення

Спекотним літом
ти бажаєш бути
її тінню
м'якою хвилюю
плащем що підшитий вітром
восени та взимку
припічком
навесні
сіллю для очистки льоду
незалежно від часу року
бажаєш

Адам Загаєвський (1945)

Розмова з Фрідріхом Ніцше

Вельмишановний гер Фрідріх
Здається я вас бачу
На санаторній терасі
Коли спадає імла на світанку
І роздуває спів
Маленькі горлянки птахів.

Невисокий, зі склепінчастою
головою
Ви пишете нову книгу
І вас оточує гер Ніцше дивна аура

здається я бачу як ваші думки
танцюють і кружляють
немов величезне військо...

ви знаєте що вмерла темнокоса Анна Франк
і всі її друзі й подруги
і однолітки і подруги її друзів
і її кузени

Я хочу спитати вас що таке слова
і що таке ясність
і чому через сто років
палають слова не зважаючи
на тяжкість землі

Вочевидь осяяння і жорстокість з темним
болем
між собою не пов'язані
Існують принаймні два королівства
якщо не більше

Ал, якщо немає Бога і ніяка сила
не єднає різні елементи
то що таке слова і звідки береться їхнє
внутрішнє світло?

І звідки приходить радість? і куди іде
небуття?
Де оселилося прощення?
І чому зникають малі сни на світанку
а великі — ростуть?

Антоні Матушкевич (1945)

Монастир у Броумові

Це не збезчещений монастир
не космос із хаосом і повною порожнечею
з бібліотекою і різнобарвною різьбою
з розгорнутою копією туринської Плащаниці

це не тільки час в архітектурі
ще і досі існуючий колишній
бароковий монастир бенедиктинців
комуністична в'язниця для ксьондзів

це вічність що дарована дотиком
існуємо у Вітці *ви у мені я у вас*
звезені звідусіль гості-ченці
майбутня жертва заради усієї Чехії

Ельжбета Снежковська-Беляк (1947)

Галузка яблуні

Не бійся!
Вже зацвіла галузка яблуні
і це єдина найкрасивіша хвиля
що слухає як теплий вітер в її пелюстках
шепоче
і як шелестять над квітами крила метелика

Не бійся!
Долю Чарівник яблуні зачарував
притулив до галузок наші порожні долоні
і неспокійні думки в цвіт яблуні заховав
і сп'янивши запахом змусив ніч червоніти

Вільні...

перед нами простір
неможливості
під пахвою
вчорашній хліб
у кишені
проїзний квіток
і тоненький пакунок сорому

Між нами

Між нами
золотаве полум'я
чекання
мов яскравий вогонь у каміні
огортає час
між прагненням
та здійсненням —
до останньої краплі сутінків

Того літа

Того літа
коли липи п'яніють запахом
писання віршів втішає мене
менше чи більше
То залежить від довіри сонця
прилетів вітрів і
ще кількох Твоїх слів
що розширюють простір
у мережі

Даріуш Павлицький (1961)

Пейзаж

Посеред розлогого озера
Самотній човен
А в човні рибалка

Озеро те
Час

В нью-йоркському міському автобусі у понеділок вранці

— Вбив би того, хто придумав
Роботу — промовляє старший чоловік і зіває
— Я теж — додає другий сонним голосом

Генрі Девід Торо
Померлий 1862 року
Стверджував що працювати належить
Тільки в неділю

* * *

Між
Тінями жінки і чоловіка
Тінь почуття

* * *

Метелик сів на цигарку
Чи не короткозорий?

Кшиштоф Галас (1964)

---

* * *

Аліні

за вікном чорна ніч
муркоче під носа дощові пісеньки
лунає дрібним цокотінням коней
ніч позбувається зірок
заспокоює дихання

урочисто святкує долонями
тепло твоєї скроні
засинаєш втомлена неспокоєм
квітковий трепет обожнювання
заміняю у почуттях
вдячністю світові за місце поряд з тобою
повторюю зосереджено
абетку твоїх слів

Моніка Мацейчик (1967)

Ізмаель розповів

Ізмаель розповів
Гансові
що Бог його
не є справжнім

Ганс Янові
переказав повідомлення
Ян Ісакові
звістку відніс
Ісак Іванові
а Іван Махатмі
і хто ж справжнього Бога
на хоругвах вишиє
на бій
на святий бій

Було

Місто заляте часом
Куди прийшло зло
Призначене йому
Змінило постаті людей
І що ж воно вчинить найменшому
з них?
Чи не те що і мені б учинило?
Не віддаляється ніч

Голуби сплять на костельній вежі
Старі дерева
Високі
Ніби заглядають
У вікна
Люди і їхні сни про щастя
що вирок є вже написаним
Бо прийшло зло
і змінило постать людини.

Спокій

Спокій
мовиш про спокій
Чи знає, про що мовиш
Спокій — то та земля
в котрій багато крові
всотано і застигло
Кров наша і спільна
а може то одне й теж
бо земля та жива, тиха й спокійна
А з неї вирости
Квіти польські

Жебрак

І повставали і падали парламенти
розквітали й згасали революції
змінювалися президенти
і кордони

А жебрак залишався жебраком
як придане людського немилосердя

Агнешка Томчишин-Гарасимович (1973)

---

* * *

Зниження алергії
мусить потривати. З невідомих причин тягнемося
до кохання, але любити не вміємо.

Засоби від головокружіння
пробуджують річки, котрі завжди розділяють.

Лише фікція змінює щось без наслідків.

Не знаємо про себе нічого мудрого.

Певне, мудрість теж є алергеном.

ПРО АВТОРА

Сергій Шелковий народився у Львові 21 липня 1947 року. Закінчив інженерно-фізичний факультет Національного технічного університету «ХПІ» (1971) та аспірантуру (1979). Кандидат технічних наук (1980), доцент цього університету, автор наукових публікацій в галузі прикладної математики та механіки, історії науки. Університетський лектор із 45-річним стажем, читає лекції студентам фахів «Комп'ютерна механіка» та «Інформаційні технології проектування».

Пише поезію та прозу російською та українською мовами. Публікує свої літературні твори з 1973 року. Є автором більше як тридцяти книг віршів, прози, есеїв, поетичних перекладів, що вийшли в світ у Києві, Харкові, Москві, Броумові, у тому числі книг: «Всадник-май» (1985), «Три времени судьбы» (1989), «Шиповник, сто сердец дарящий» (1990), «Врата» (1993). «Во плоти» (1994), «Листы пятикнижья» (1997), «Вечеря» (1998), «На кордоне» (2001), «Воздушные коридоры» (2002), «Мандри» (2002) — українською мовою, «Стихии» (2004), «Певчий» (2005), «Эон» (2007), «Июнь-июль» (2008), «Небесная механика» (2009), «Кровь, молоко» (2010), «Парусник» (2011), «На улице Пушкинской» (2011), «Аве, август» (2012), «Днесь» («Данас») (2013) — російською та сербською мовами, «Два на десять» (2014), «Очерки о литературе» (2014), «Свет безымянный» (2015), «Апостольское число» (2015), «Вербное Воскресенье» («Palmensonntag») (2016) — російською та німецькою мовами, «На родине Орфея» («В родина-та на Орфей») (2016) — російською та болгарською мовами, «Будь и пиши» («Traieste si scrie») (2017) — російською та румунською мовами, «У белого ангела» (2017) — поетичні переклади з німецької, «Осінній горизонт» («Podzimni horizont»)

(2017) — чеською мовою, «Лєвова доля» (2017) — українською мовою.

Лауреат поетичних премій ім. Б. Слуцького (2000), ім. М. Ушакова (2001), Міжнародної премії ім. Ю. Долгорукого (2007), премії Міжнародного поетичного конкурсу в Брюсселі (2009), премії Міжнародного творчого фестивалю в Афінах (2017) та низки інших літературних нагород. Член Співки письменників СРСР та України (1989) та Міжнародної асоціації письменників і публіцистів (2006).

Голова жури літературного конкурсу «Міжнародна Слов'янська Поетична премія», що проводиться з 2013 року в Україні силами Національної Співки Письменників та інших культурних організацій.

Вірші та проза Сергія Шелкового публікувалися в Україні, Біларусі, Бельгії, Болгарії, Германії, Греції, Грузії, Великій Британії, Данії, Ізраїлі, на Кипрі, в Китаї, Латвії, Молдові, Польщі, Росії, Сербії, США, Чехії та перекладалися українською, англійською, болгарською, вірменською, грузинською, латиською, німецькою, польською, румунською, сербською, словацькою, татарською, французькою та чеською мовами.

ЗМІСТ

<i>Сергій Шелковий. Про рідне місто, про Левову долю .....</i>	<i>4</i>
--	----------

I. «Срібло мандрів, золото жаги...»

Пам'ять	16
«Живий вогонь наsturцій в palісаді...»	17
«Срібло мандрів, золото жаги...»	18
Хронологія	19
Поетичні читання	20
Зимовий сад.....	21
«Як личить тобі, друже, вишиванка...»	22
«Циганські сонця, квіти жовто-чорні...»	23
«Змирись, пішоходе осінній!...»	24
Печенізьке море.....	25
Ніщо	27
«Крізь сутінки, якщо живий, мандруй...»	28
«Пив міцно, але норму знав Засядько...»	29
Балада.....	30
«І ось волають кармелітки взуті...»	32
«„А простір — сріблoлюбний“, як казав...»	33
«О, Павле, Любо і Павлино!...».....	34
Лада.....	35
«Літечко, спека свята, золота...».....	37
Альпініст	38

Удовж Лаби	39
Портрет.....	41
«Промовляй, красномовний мій брате!..»	42
«Злива липнева пройшла...»	43
Фламандські прогулянки.....	44
«Тут, на одвічних скелях Тарханкуту...».....	46
«Германський Лютценхоф за сто років...»	47
«Зернятко Шуро, любая Лугандо!..»	48
«Вже сорок днів, як на землі немає...»	49
До Варшави	50
Ольга Іллівна	51
«Роздвоєність нам кров труїть...».....	52
Безсловесні.....	53
«У Польщі Познань — він...»	54
Диптих півсторіччя	55
1. Вірш починаю творити з даху	55
2. Ну ось, нарешті, й Водохрещі свято	55

II. Псалом снігів

Спогад	58
«Ось чого хочу я в найтяжчі дні...»	59
«Тоді ти вийшов на Майдан...».....	60
«Замріяний, на мить завмерлий...»	61
«„О, соле міє, соле міє!“	62
«Любити вітер, теплий, літний...»	63
«Степане, ясноокий пане...».....	64
«Якщо б цю книгу навіть смерть попраля...».....	65
«Вишні червоні й лілії з віконця...»	66
«Шануймося, брате мій сивий...».....	67

«Якби до купи їх зібрати...».....	68
«Від Кракова — задовгий шлях до Харкова...».....	69
«І чорні візерунки віття...»	70
«Ти гойдай мою люлю, загибель, моя наречена!...»	71
«Чекай-но, запальний, завзятий!...»	72
Змій.....	73
Дегустація вин.....	74
«„Доброго часу доби“...».....	75
«Від Кам'яного Лева до Харона...».....	76
«Мій янголе, вівік не відступлюся...»	78
Строки.....	79
«Та нічого, все нічого...».....	80
«Хитра й спритна на вигадки голота...»	81
«В дитинство б повернутись назавжди...»	82
«Вологою із присмаком озону...»	83
«Цвіркун на цвинтарі. Темніе...».....	84
У Поляниці Здруй	85
Грудень у місті	86
«Смак зрілості — угорське лечо...»	87
Почати з «А»	88
«На синьому — золотозір'я...»	89
«Горлицю, страчену січнем...»	90
«Черлян летить крізь червень ранній...»	91
Мадярські спогади	92
Львівські зустрічі	93
1. Три квітки	93
2. Каменяр	95
3. «У Львові, у кафе „Смачні Сезони“...»	95
Все, що Господь послав мені.....	97
Різдво.....	98

«Там разом з Ліонелою Скирдою...»	99
«Це життя — така цікава книга...»	100
«„Рабів до раю не пускають!“...»	101
«Приречений бути щасливим	102
«Катастрофічно не встигаю...»	103
«Чи в Липці, чи на Липецьк, чи на Ляйпціг...»	104
Леопольд у бронзі.....	105
По дорозі до Вроцлава	106

III. «Повернись, бо черешня квітне...»

Переклади з польської мови

Ян Кохановський (1530–1584)

На математика.....	108
Пісня XXIII	108
Про Ганну	109

Адам Міцкевич (1798–1855)

«Не кохаю її, не люблю...»	110
----------------------------------	-----

Юліуш Словацький (1809–1849)

Сонет	111
-------------	-----

Ян Каспрович (1860–1926)

Що діється!.....	112
------------------	-----

Болеслав Лесьмян (1877–1937)

«Я тут — на землі у імлі, та ще й глибше я, може...»	113
--	-----

Леопольд Стафф (1878–1957)

Надія.....	114
------------	-----

Ян Лехонь (1899–1959)

«В золотім ганчір'ї сплять дерева божі...»	115
--	-----

Станіслав Єжі Лець (1909–1966)

Вітер, що	116
Смерть.....	116
На барахолці історії.....	116
Якщо поет	117
Народилася Афіна Палада	117
У тяжкої сльози	117
У космічну епоху.....	118

Чеслав Мілош (1911–2004)

Соромлюсь.....	119
«Не розкривати заборонене. Зберегти секрет...».....	119
Помилка.....	120
Де би	120
Як міг Ти	121

Тадеуш Ружевич (1921–2014)

Пташка бурштинова.....	122
Батько.....	122

Віслава Шимборська (1923–2012)

Сон літньої ночі.....	124
Кінець сторіччя.....	125

Збігнєв Герберт (1924–1998)

Відповідь.....	127
Душа Пана Когіто	128
Високий Замок	130

Анджей Бартинський (1934)

Було місто.....	133
Повернись, бо черешня	135
Географія та гудзики	136

Едвард Стахура (1937–1979)

Білий Локомотив	138
Вигнанець.....	139
Осінь.....	140

Данута Бартош (1939)

Канон барв	141
Птахи повертаються хоча відходить традиція	142

Франтішек Хабер (1942)

Моя весна	143
Світ за поетом	144

Казімеж Бурнат (1943)

Рефлексія	145
Перекроювання віри	145
«Далися мені ключі...»	146
«Невтомно...»	146
«Вечірній вітер...»	146
«Любов...»	147
Прагнення	147

Адам Загаєвський (1945)

Розмова з Фрідріхом Ніцше.....	148
--------------------------------	-----

Антоні Матушкевич (1945)

Монастир у Броумові.....	150
--------------------------	-----

Ельжбета Снежковська-Беяк (1947)

Галузка яблуні	151
Вільні.....	151
Між нами.....	152
Того літа.....	152

Даріуш Павлицький (1961)

Пейзаж	153
В нью-йоркському міському автобусі у понеділок вранці.....	153
«Між...»	154
«Метелик сів на цигарку...»	154

Кшиштоф Галас (1964)

«За вікном чорна ніч...».....	155
-------------------------------	-----

Моніка Мацейчик (1967)

Ізмаель розповів	156
Було.....	156
Спокій	157
Жебрак.....	157

Агнешка Томчишин-Гарасимович (1973)

«Зниження алергії...»	158
Про автора	159

Літературно-художнє видання

Шелковий
Сергій Костянтинович

Лєвова доля
поезії,
поетичні переклади

ISBN 617-7391-08-0

Відповідальний за випуск: *О. А. Мірошніченко*
Комп'ютерний дизайн: *В. А. Носань*
Коректор: *В. М. Верховень*
Комп'ютерна верстка: *О. А. Мірошніченко*

Підписано до друку 21.10.17.
Формат 60×84 ¹/₁₆. Папір офсетний. Гарнітура Minion Pro.
Ум. друк. арк. 9,76. Облік.-вид. арк. 6,23
Наклад 300 прим. Зам. № МО-10/17.

ТОВ «ВИДАВНИЦТВО ПРАВА ЛЮДИНИ»
61002, Харків, вул. Дарвіна, 7, кв. 35
Свідоцтво Державного комітету телебачення і радіомовлення України
серія ДК № 4783 від 23.10.2014 р.
ел. пошта: distribution.hr.publisher@gmail.com

Друк: ФОП Мірошніченко О. А.
61002, м. Харків, вул. Дарвіна, 16, кв. 25
Тел.: (050) 303-22-85
ел. пошта: merash@i.ua